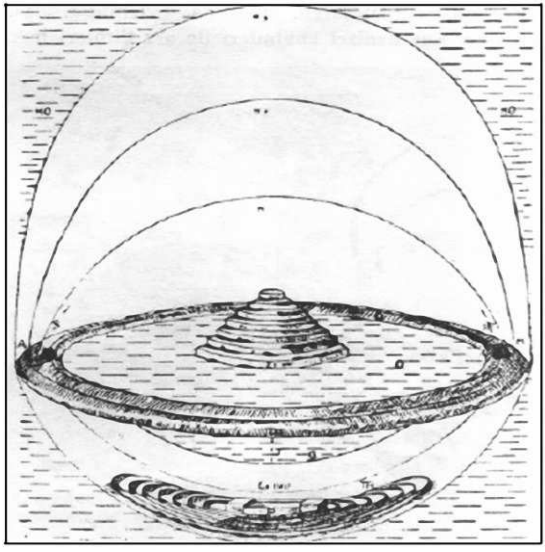
YARATILIŞ GERÇEKLİĞİ

~ I. CİLT ~

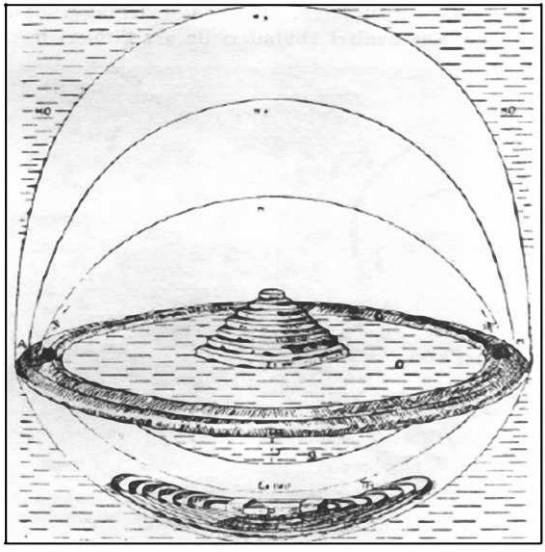
EVRİM TEORİSİ

YARATILIŞ GERÇEKLİĞİ

~ I. CİLT ~

EVRİM TEORİSİ

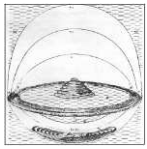
MURAT UKRAY

~ 2009 ~

YARATILIŞ GERÇEKLİĞİ

(I. Cilt)

"EVRİM TEORİSİ"

Yazarı (Author): Murat UKRAY (Turkish Writer)

Sayfa Düzeni ve Grafik Tasarım: E-Kitap Projesi

Yayıncı (Publisher): http://www.ekitaprojesi.com

Baskı ve Cilt (Print): POD (Bookmundo) Inc.

Sertifika No: 45502

İstanbul – Ağustos, 2009

ISBN: 978-605-7748-32-4

eISBN: 978-605-9654-32-6

İletişim ve İsteme Adresi:

E-Posta (e-mail): muratukray@hotmail.com

İnternet Adresi (web): www.kiyametgercekligi.com

© **Bu eserin basım ve yayın hakları yazarın kendisine aittir. Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince, izinsiz kısmen ya da tamamen çoğaltılıp yayınlanamaz. Kaynak gösterilerek kısa alıntı yapılabilir.**

* قىيامەت گەرچەكلىغي كۇلىياتى *

Kıyâmet Gerçekliği Külliyâtından

كَوْنُ التَّكآمُل

EVRİM TEORİSİ

&

YARATILIŞ GERÇEKLİĞİ

MURAT UKRAY, 2009

ياراتىلىش گەرچەكلىغي

Beni Yetiştiren Kıymetli Babaannem'in,

Bu Çalışmada Bana Manevî Destek Veren,

Üstâdım Yunus Emre'nin, Ve O'nun

Eserleri'nin, Ve O'nun Manevî Üstâd'ı

Tapduk Emre'nin, Ve O'nun Manevî Feyz

Aldığı Anadolu Erenleri'nin, Anısına…

İÇİNDEKİLER

Yazar Hakkında *9*

ÖNSÖZ *13*

BİRİNCİ BÖLÜM *18*

EVRİM TEORİSİNE GENEL BİR BAKIŞ **18**

İKİNCİ BÖLÜM *163*

EVRİM TEORİSİ'NİN ORTAYA KONMASI **163**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM *228*

EVRİM TEORİSİ'NİN BİLİMSEL AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ **228**

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM *259*

DOĞADAKİ TASARIM DELİLLERİ **259**

BEŞİNCİ BÖLÜM *345*

EVRİM TEORİSİ İLE DİNLER ARASINDAKİ İLİŞKİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ **345**

ALTINCI BÖLÜM *398*

EVRİM TEORİSİNİN SONUÇLARI VE BATI DÜNYASINDAKİ ETKİLERİ **398**

YEDİNCİ BÖLÜM *440*

EVRİM TEORİSİ'NİN GEÇERSİZ YÖNLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ **440**

EK BÖLÜM-I *494*

BİYOLOJİNİN ALT BİLİM DALLARI **494**

EK BÖLÜM-II *550*

CANLILARIN SINIFLANDIRILMASI **550**

EK BÖLÜM-III *586*

İNSAN VÜCUDUNUN TEMEL SİSTEMLERİ (ANATOMİ ATLASLARI) **586**

EK BÖLÜM-IV *595*

BİYOLOJİ TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ (RESİMLİ) **595**

BİBLİYOGRAFYA *738*

NOTLAR: *745*

TAPTUK'UN TAPUSUNDA,
KUL OLDUK KAPUSUNDA.
YUNUS MİSKİN ÇİĞ İDİK,
PİŞTİK ELHAMDÜLİLLAH*

* * *

İLİM, İLİM İLMEKTİR.
İLİM, KENDİN BİLMEKTİR.
SEN, KENDİNİ BİLMEZSİN.
YA, NİCE OKUMAKTIR.

* * *

{YUNUS EMRE}

Yazar Hakkında

MURAT UKRAY

17 Ağustos 1976 tarihinde İstanbul'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini İstanbul'da tamamladı. Daha sonra Yıldız Teknik Üniversitesi Elektronik Mühendisliği bölümünde ve aynı üniversitenin fen bilimleri enstitüsünde yüksek lisans öğrenimi gördü. 2000'li yılların başından bu yana, çeşitli yerli ve yabancı kaynaklardan araştırmalar yaparak imanî ve bilimsel konularda çeşitli makaleler ve grafik tasarımları (aralarında Hz. Mevlana, Üstad Bediîüzzaman Saidî Nursî'ye v.b. ait çizimlerin de bulunduğu) eserleri hazırladı. Çocuklar için "*Galaxy*" isimli bir oyun tasarladı. Yazarın, kaotik zaman serileri ve yapay sinir ağlarıyla borsa da tahmin sistemleri üzerine uluslararası düzeyde yayınlanmış bir makalesi ve yayınlanmış iki kitabı vardır.

Bunlardan ilki: Kıyamet Gerçekliği, Kur'ân'daki İncil'deki ve diğer bazı ilmî kaynaklardaki kıyametin büyük alâmetlerini içinde bulunduğumuz zamana yönelik açıklamaya ve aydınlatmaya yönelik bir çalışmadır. Kitaba, ayrıca günümüz Türkçe'sini Osmanlı Alfabesine kodlayan bir de Osmanlıca Alfabe konulmuştur. Kitap, bu konuyla ilgili Kur'an âyetleri ve hadislere yönelik batınî bir tefsirdir. İkincisi ise: 5 Boyutlu Rölativite ve Birleşik Alan Teorisi, Plâton'dan günümüze kadar devam eden süreç içerisinde yapılan fizik yasalarını birleştirme çabasına yönelik bir çalışma olup, Kur'ân'ın bazı semavî müteşâbih ayetlerinin tefsirine yönelik, bugüne kadar çeşitli bilim adamları tarafından yapılmış matematiksel ve fiziksel çalışmaları da içerecek şekilde, gözlemleyebildiğimiz maddî evreni matematiksel olarak açıklamaya çalışan zahirî bir tefsirdir. Kitapta, evrenin yapısını ve karadelikleri açıklayan hikmet (fizik) yasaları çeşitli teoremlerle anlatılmakta olup, yüksek bir matematik bilgisi gerektirmektedir. Her iki çalışmanın da amacı iman-ı tahkikînin batınî ve zahirî kutuplarına yöneliktir.

2011 yılında, "İnternette e-kitap yayıncılığı ilkeleri" ve "5-Boyutlu Relativite & Birleşik Alan Kuramı & Quantum Mekaniği"nin birleştirilmesi üzerine iki makale yayımladı. Bu makaleleri büyük ses getirdi ve çoğu kişi web yayıncılığına yöneldi. İkinci makalesindeki fikirlerini, temel Fizik yasalarını en küçük ölçeklerde birleştirmeye çalışan ve halen üzerinde çalışılan "Birleşik Alan Teorisi" isimli eserini 2007 yılında yazmaya başladı. 2000'li yıllardan bu yana, çeşitli yerli ve yabancı kaynaklardan araştırmalar yaparak, Akademik, Web yayıncılığı ve Bilimsel konularda çeşitli Makaleler, Projeler yürütmüş olup, yine çoğu dini araştırmalar olmak üzere, çeşitli Grafik Tasarımları ile Kitap kapakları hazırladı. Bu yüzden, yurtdışında profesyonel yayıncılık için kendine editoryal ve grafik sanatları olarak iki yönlü geliştirerek kuvvetli bir alt yapı hazırladı. Aralarında, 2006 yılında kaleme aldığı ilk eseri "KIYAMET GERÇEKLİĞİ" ve 2007 yılında kaleme aldığı "5-BOYUTLU RELATİVİTE & BİRLEŞİK ALAN TEORİSİ", 2008 yılında kaleme aldığı

"İSEVİLİK İŞARETLERİ" ile diğer eserleri olan "YARATILIŞ GERÇEKLİĞİ" (2009), ve yine Mevlanayla ilgili "MESNEVİYYE-İ UHREVİYYE" (2010) (AŞK-I MESNEVİ) ve "ZAMANIN SAHİPLERİ" (2011) isimli otobiyografik roman olmak üzere yayımlanmış toplam 14 türkce kitabı ile çoğu FİZİK ve METAFİZİK konularında olmak üzere, ingilizce olarak yayınlanmış toplam 5 kitap olmak üzere tamamı 19 yayımlanmış eseri vardır..

Yazar, daha sonraki zamanda tüm kitaplarının ismine genel olarak, her biri KIYAMET'i isbat ve ilan etmek üzere odaklandığından "KIYAMET GERÇEKLİĞİ KÜLLİYATI" ismini vermiş, ve 2010 yılından beri zaman zaman gittiği AMERİKA'daki aynı isimde kurmuş olduğu (www.kiyametgercekligi.com) web sitesi üzerinden kitaplarını *sadece* dijital elektronik ortamda, hem düzenli olarak yılda yazmış veya yayınlamış olduğu diğer eserleri de yayın hayatına E-KİTAP ve POD (Print on Demand - talebe göre yayıncılık-) sistemine göre yayın hayatına geçirerek okurlarına sunmayı ilke olarak edinirken; diğer yandan da, projenin SOSYAL yönü olan doğayı korumak amaçlı başlattığı "E-KİTAP PROJESİ" isimli yayıncılık sistemiyle KİTABINI KLASİK SİSTEMLE YAYINLAYAMAYAN "AMATÖR YAZARLAR" için, elektronik ortamda kitap yayıncılığı ile kitaplarını bu sistemle yayınlatmak isteyen PROFESYONEL yayıncılar ve yazarlar için de hemen hemen her çeşit kitabın (MAKALE, AKADEMİK DERS KİTABI, ŞİİR, ROMAN, HİKAYE, DENEME, GÜNLÜK TASLAK) elektronik ortamda yayıncılığının önünü açan E-YAYINCILIĞA başlamıştır. Yazar, halen çalışmalarına İstanbul'da devam etmektedir.

Yazarın yayınlanmış diğer Kitapları:

1- Kıyamet Gerçekliği *(Kurgu Roman) (2006)*

2- Birleşik Alan Teorisi *(Teori – Fizik & Matematik) (2007)*

3- İsevilik İşaretleri *(Araştırma) (2008)*

4- Yaratılış Gerçekliği- 2 Cilt *(Biyokimya Atlası)(2009)*

5- Aşk-ı Mesnevi *(Kurgu Roman) (2010)*

6- Zamanın Sahipleri *(Deneme) (2011)*

7- Hanımlar Rehberi *(İlmihal) (2012)*

8- Eskilerin Masalları *(Araştırma) (2013)*

9- Ruyet-ul Gayb (Haberci Rüyalar) *(Deneme) (2014)*

10- Sonsuzluğun Sonsuzluğu (114 Kod) *(Teori & Deneme) (2015)*

11- Kanon (Kutsal Kitapların Yeni Bir Yorumu) *(Teori & Araştırma) (2016)*

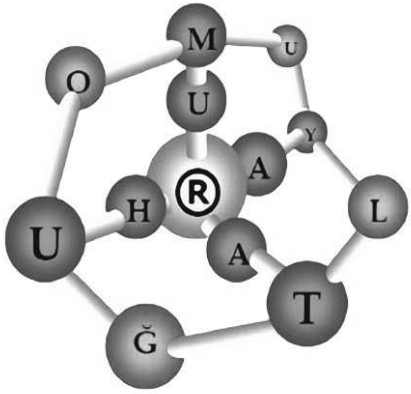
12- Küçük Elisa (Zaman Yolcusu) (Çocuk Kitabı) (2017)

13- Tanrı'nın Işıkları (Çölde Başlayan Hikaye) *(Bilim-Kurgu Roman) (2018)*

14- **Son Kehanet- 2 Cilt** *(Bilim-Kurgu Roman) (2019)*

http://www.ekitaprojesi.com

http://kiyametgercekligi.com

ÖNSÖZ

Evrim Teorisi (Evolution Theory), Bilimsel bir teori midir ve Bilimselliğin kriterlerini karşılamakta mıdır? **Platon**'un, **Aristoteles**'in, **Leibniz**'in, **Hume**'un, **Kant**'ın, **Popper**'ın, **Kuhn**'un felsefeleriyle bu teorinin nasıl bir bağlantısı vardır? Evrim Teorisi'nin *felsefî* ve *teolojik* sonuçları nelerdir? Yaratıcı'nın var olup olmadığı meselesiyle Evrim Teorisi'nin nasıl bir ilişkisi bulunmaktadır? Yaratıcı'nın varlığını rasyonel olarak temellendirmeye çalışan tasarım deliline, Evrim Teorisi tehdit oluşturmakta mıdır? Evren, doğa yasaları, evrensel tüm oluşumlar, bütün canlılar ve biz tesadüfen mi oluştuk, yoksa bilinçle ve kudretle bir Yaratıcı tarafından oluşturulmuş bilinçli bir tasarımın ürünleri miyiz? İslâmiyetin, Hristiyanlığın ve Yahudiliğin teolojileri gerçekten de Evrim Teorisi'nin reddedilmesini gerektiriyor mu? Bu ve bunlar gibi daha pek çok soruya bu kitapta cevap vermeye çalışacağız. Evrim Teorisi'nin, tarihte hiçbir bilimsel teoride gözlenemeyecek kadar farklı çalışma alanlarıyla bağlantısı olmuştur. Bu çalışmada, konunun bu özelliği yüzünden biyolojinin genetik, embriyoloji, biyokimya gibi alt-dallarından; felsefenin din felsefesi, biyoloji felsefesi, bilim felsefesi gibi alt-dallarına; İslâm teolojisinden Yahudi ve Hristiyan teolojilerine; ayrıca yerbilim, antropoloji, sosyoloji ve iktisat gibi konuyla ilgili pek çok alana temas edildi. Farklı disiplinler arasında çalışmalar yapılması gerektiği, farklı alanların bilgisinin birleştirilmesinin verimli sonuçlar doğuracağı sıkça dile getirilir ama bu dileği yerine getiren çalışma sayısı gerçekten de çok azdır. Söz konusu olan Evrim Teorisi ve onun bilimsel, felsefî ve teolojik açıdan ele alınması ise, bu sorun iyice kendini göstermektedir. Bu çalışmada, her iki konu da çift yönlü olarak ele alınıp; bu sorunun üstesinden gelinmeye ve biyolojiyle ilgilenenler kadar; felsefe ve teolojiyle (Din-

bilimiyle) ilgilenenlerin de sorularına cevap verilmeye çalışılacaktır.

Evrim Teorisi'nin en geniş kabul gören açıklamasına göre, bütün canlılar birkaç milyar yıl önce oluşmuş tek hücreli '**ortak bir ata**'nın soyundan gelmektedir. Bu 'ortak ata'nın soyları boyunca ortaya çıkan değişimler, bütün canlılığın açıklaması olarak kabul edilir ve bu değişikliklerin sebebi genlerdeki '**Mutasyonlar**'la, dünya ortamına uygun canlıların hayatta kalıp diğerlerinin elenmesi ise '**Doğal Seleksiyon**' mekanizmasıyla açıklanır. Evrim Teorisi, canlıların kökenine dair bir teoridir. Canlılar hakkında ne düşündüğümüz ise gerçekten de önemlidir, çünkü biz de canlıların bir parçasıyız. Kendimiz hakkındaki kanaatlerimiz ise sadece bir biyoloji bilgisi olarak kalmaz; hayatın anlamı, var oluş ve ahlâk gibi alanlarla ilgili düşüncelerimiz ve bunlarla ilgili vereceğimiz kararlar da kendimiz hakkındaki kanaatlerimizle bağlantılıdır.

19. yüzyıldan önce '**Din-Bilim çatışması**' dünya gündeminde önemli bir yer tutmuyordu. Ufak tefek sorunlar vardı ama din bilimcilerin çoğu Newtoncu bir evren anlayışıyla teolojilerini uzlaştırmışlardı. Fakat geçen son iki yüzyılda 'Din-Bilim çatışması' hem bilim hem felsefe hem de teoloji alanlarında önemli izler bıraktı. Bu çatışma en çok Evrim Teorisi üzerine yapılan bilimsel, felsefî ve teolojik tartışmalarda gözlemlendi. Rahatlıkla denebilir ki; geri kalan tüm bilimsel konular üzerindeki felsefî ve teolojik tartışmaların toplamı bile Evrim Teorisi üzerine yapılanlar kadar yoğun olmamıştır. Gerçeği arayan yolcu olarak insan, hem bilimin hem felsefenin hem de dinin kapısını çalar. Tüm bu alanlardan gelen bilgilerin birbirleriyle nasıl uzlaştırılacağı, çatışmaların nasıl çözümleneceği entellektüel olduğu kadar geneli ilgilendirdiği için aynı zamanda tüm canlılar için de varoluşsal bir sorundur. Bu sorunun en iyi gözlenebileceği ve çatışmaların çözümü için en iyi örneğin sunulabileceği bir konu varsa o da Evrim Teorisi'dir. Fakat bu kadar önemli olmasına karşın bu konuda ortaya konulan eserlerin (özellikle Türkçe)

oldukça yetersizdir. Özellikle Evrim Teorisi'ni ele alan birçok kitapta ya 'karşı kamp'a bolca hakaret ediliyor; ya da bilimsel, felsefî veya teolojik açıdan ciddi ve tutarlı yaklaşımlar sergilenmiyor. Bu konuyu ele alan kitaplarda bu teorinin 'bilimsel delilleri, genelde çok yönlü irdelenmeden sergileniyor veya eleştiriliyor. Bu teorinin felsefî veya teolojik değerlendirmesinin derinlemesine yapıldığı ciddi ve tutarlı çalışmalara rastlamak ise neredeyse imkânsız. Bunun sebeplerinden birisi, doğa bilimleriyle uğraşanların çoğunun felsefe ve teoloji alanlarına çok yabancı olmalarıdır. Oysa bu teorinin ortaya konulmasında ve kabulünde **Natüralist Felsefenin** (**Doğa Felsefesi**) çok önemli bir rolü bulunmaktadır. Felsefî birikimi olmayan bir doğa bilimcinin, bu teorinin, felsefî yönünü değerlendirememek ve mantıksal kurgusunun felsefî irdelemesini yapamamak gibi önemli eksiklikleri olacaktır. Diğer yandan, günümüz felsefecilerinin ve din bilimcilerinin çoğu, doğa bilimleriyle felsefe ve dinlerin arasına 'kalın duvarlar' ören yaklaşımları benimsemişler, bu yüzden doğa bilimlerine gerekli ilgiyi göstermemişlerdir. Günümüz felsefecilerinin çoğunu etkisi altına almış olan pozitivist dil felsefesi geleneği ve günümüz din bilimcilerinin önemli bir kısmının paylaştığı 'fideist' (imancı) yaklaşım, içinde bulunulan durumun sebeplerindendir. Fakat biz bu çalışmada objektif olarak bu konuyu ele alıp, tüm bu sakıncalı durumlardan kaçınmaya çalışarak; Evrim Teorisi'ni hem bilimsel hem felsefî hem de teolojik açıdan ele alacağız. Bilimin farklı, felsefenin farklı, dinlerin farklı hakikatleri olamayacağını ve bu alanların arasına 'kalın duvarlar' örülemeyeceği bugün bilinen bir gerçektir. Bu çalışmada, bilimsel irdeleme kadar felsefî irdelemeye de önem verecek ve aynı konuda birbirinden farklı birçok teolojik yaklaşımın olabildiğini ve bunların da göz önünde bulundurulması gerektiğini göstermeye çalışacağız.

İki ciltten oluşan bu kitap, **Yaratılış** ve **Evrim Teorisi**'ni bir bütün olarak ele almakta ve birbiriyle bağlantılı **11 farklı bölümden** oluşmaktadır. Kitabımızın

birinci cildinde, detaylı olarak ele aldığımız '**Evrim Teorisi**'ni **YEDİ bölüm** halinde inceleyeceğiz:

Birinci bölümde, Evrim Teorisi ortaya konulmadan önceki, konumuz açısından önemli bilimsel, felsefî ve teolojik gelişmelerle tartışmalar tanıtılmaya çalışıldı. Evrim Teorisi üzerine yapılan tartışmalar tarihsel arka plandan yalıtılarak anlaşılamaz. Özellikle felsefe tarihine meraklı olan kişilerin bu bölümü dikkatlice okumaları gerekir.

İkinci bölümde, Evrim Teorisi'nin ne olduğu ve ortaya konulma süreci tanıtılmaya, ayrıca bu teorinin ortaya konulmasına ve yaygınlaşmasına yol açan paradigmalar gösterilmeye çalışıldı. Evrim Teorisi hakkındaki tartışmaları ele almadan önce, bu teorinin ne dediğini iyice öğrenmek isteyenler, bu bölümü iyi okumalılar.

Üçüncü bölümde, Evrim Teorisi'nin delili olarak sunulan veriler ayrıntılı bir şekilde bilimsel ve felsefî irdelemeye tabi tutuldu. Gözlemlenebilme, öngörü gücü, yasalara sahip olma, matematiksel betimleme yeteneği, yanlışlanabilirlik, rakip teorilere üstünlük sağlanması gibi çeşitli kriterler açısından bu teori değerlendirildi. Bu bölüm, kitabın Birinci cildinin en önemli bölümlerinden birisidir; kitabın bu kısmından sadece tek bir bölüm okuyabildiğini söyleyen biri olsaydı, ona bu bölüm tavsiye edilebilirdi.

Dördüncü bölümde, varlıklardaki düzen ve amaçlılık gibi unsurlardan yola çıkılarak bunların 'Tasarımcı'sının varlığına ve bu 'Tasarımcı'nın kudreti, bilgisi, hâkimiyeti gibi sıfatlarına ulaşılabileceğini iddia eden 'tasarım delili' ele alındı. Evrim Teorisi'nin tasarım deliline tehdit olup olmadığı da yine bu bölümde incelendi. Ayrıca 'teizm' (inanç) ile 'ateizm' (inançsızlık) arasındaki asıl sorunun; 'Evrim Teorisi-Türlerin bağımsız yaratılışı ikilemi'nde değil, 'Tesadüf-Tasarım ikilemi'nde olduğu gösterilmeye çalışıldı.

Beşinci bölümde, Evrim Teorisi'nin başta 'Yaratıcı inancı' olmak üzere tektanrılı dinlerin inançları açısından ne ifade ettiği belirlenmeye çalışıldı. Bu bölümde, 'Evrim

Teorisi ve Yaratıcı inancının ilişkisi' hakkındaki dokuz maddeli bir sınıflamanın ve bununla ilgili bazı konular için 'teolojik agnostik' tavrın önerilmesi inceleyeceğimiz bilimsel metod açısından oldukça önemlidir.

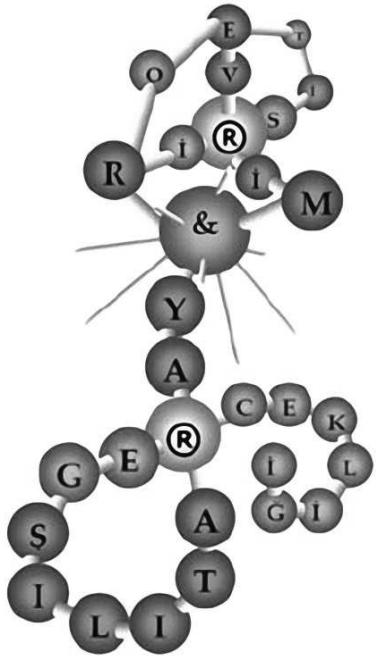
Altıncı bölümde, Evrim Teorisi'nin Bilim dünyası ve yaşantı üzerine getirmiş olduğu etkiler ve Batı dünyasındaki meydana getirmiş olduğu uzun vadeli değişim detaylı bir şekilde ele alınmaktadır. Özellikle Evrim Teorisi'nin, Bilimin Biyoloji sahasının dışındaki alanlarına da (Ekonomi, Tarih, Felsefe, Matematik, Tıp, Fizik ve Kimya gibi) etki etmesi sonucu genel geçerli bir dünya görüşü olma niteliğini kazanmasının, dünya üzerindeki etkileri ve sonuçlarını inceleyen okuyucu için bu bölüm önemli ipuçları ortaya koymaktadır.

Yedinci bölümde, Evrim Teorisi'nin tüm canlıların yapısını açıklayabilecek kadar geçerli bir teori olup olmadığı tartışılıyor. Özellikle Evrim Teorisi'nin ortaya atılmasında temel etkiye sahip olan kanıtlar üzerinde durularak tüm bunların canlıların kompleks yapısının tümünü birden açıklayıp açıklayamayacağı sorusunun yanıtı aranmaktadır…

Bundan başka, bu ilk cilde ilave olarak kitabın sonunda, canlıların yapısını temel düzeyde inceleyen Biyolojiye ait diğer temel alt bilim dallarının özet bir sıralandırılması ve **40** madde halinde sınıflandırılması ile tüm canlılar aleminin filogenetik sınıflandırmasını içeren özet bir kavram tanımlama bölümü ile en sonda biyolojide sık kullanılan terimlerin resimli bir terim sözlüğü ile verilmesiyle çalışmamızın ilk cildi son bulmaktadır.

Bu çalışma aynı zamanda, son zamanlarda, özellikle Richard Dawkins'in yayınladığı yaratılış karşıtı fikirlere ve son zamanlarda yükselen Materyalist/Ateist çerçevede gelişen Evrim tartışmalarına da Gerçekçi bir Cevap niteliğindedir.. .

BİRİNCİ BÖLÜM

EVRİM TEORİSİNE GENEL BİR BAKIŞ

GİRİŞ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

EY ÜSTÂD! Kur'ân-ı Hakîmin; Aşağıdaki ONDOKUZ KEVNÎ MÜTEŞÂBİH Âyetinden İstifade

Ettiğim KÂİNATIN ve İNSANIN YARATILIŞI, İLK CANLILARIN ORTAYA ÇIKIŞI ve HAYATIN BAŞLANGICI İle İlgili ONBİR HAKİKATİ; CANLILARIN BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİĞİ, DEĞİŞİMİ ve DÜNYAYA DAĞILMASI İle İlgili ONBİR SIRRI ve Bunlardan Çıkan ONBİR SONUCU; Tamamı 66⊕66=6666 Âyet Olan KUR'ÂN-I HAKÎM'in Arş-ı Azîmine Çıkan ve ÜÇTE BİRİNİ oluşturan ve YARATILIŞI isbat eden 2222 Âyeti için, ONBİR BASAMAK Hükmündeki; ONBİR BÖLÜM Halinde KİMYA ve BİYOLOJİ Lisanıyla İfade Edeceğim..

Kim İsterse İstifade Edebilir...

"Biz YERİ, GÖĞÜ ve İKİSİNİN ARASINDAKİLERİ oyun olsun diye yaratmadık!"

{Enbiyâ, 160}

"(BAŞLANGIÇTA) O, sizi TEK BİR nefisten yarattı. Sonra ondan EŞİNİ var etti. Sizin için hayvanlardan (YER ve DENİZ hayvanlarından erkek ve dişi olarak) SEKİZ EŞ yarattı. Sizi annelerinizin karnında bir yaratılıştan öbürüne geçirerek üç (kat) karanlık içinde oluşturuyor. İşte Rabbiniz olan Allah budur. Mülk (mutlak hakimiyet) yalnız onundur. Ondan başka hiçbir ilâh yoktur. O halde nasıl oluyor da haktan (YARATILIŞ GERÇEKLERİNDEN) döndürülüyorsunuz? "

{Zümer, 6}

"SİZİN yaratılışınızda ve Allah'ın (yeryüzüne) yaydığı her bir CANLIDA kesin olarak inanan bir toplum için elbette nice deliller (YARATILIŞ GERÇEKLERİ) vardır."

{Câsiye, 4}

"Allah, her canlıyı sudan yaratmıştır. İşte bunlardan kimi karnı üstünde sürünür, kimi iki ayağı üstünde yürür, kimi de dört ayağı üstünde yürür.. Allah, dilediğini yaratır; şüphesiz ki Allah, her şeye kâdir (GÜCÜ YETEN)'dir..."

{Nûr, 45}

"Hepinizin dönüşü ancak O'nadır. Allah, bunu bir gerçek olarak va'detmiştir. Şüphesiz O, başlangıçta yaratmayı yapar. Sonra, iman edip salih ameller işleyenleri adaletle mükâfatlandırmak için onu (yaratmayı) tekrar eder. Kâfirlere gelince, inkâr etmekte olduklarından dolayı, onlar için kaynar sudan oluşan bir içecek ve elem dolu (TEKRAR EDEN) bir azap vardır."

{Yunus, 4}

"De ki: "Allah'a koştuğunuz ortaklarınızdan, BAŞLANGIÇTA YARATMAYI YAPACAK, sonra onu TEKRARLAYACAK kimse var mı?" De ki: "Allah, BAŞLANGIÇTA YARATMAYI YAPAR, sonra onu TEKRAR EDER. O hâlde, nasıl oluyor da (HAKTAN) çevriliyorsunuz?"

{Yunus, 34}

"İLK YARATMADA âcizlik mi gösterdik ki (yeniden yaratamayalım) (İLKİNDE YARATAN İKİNCİSİNDE DAHA KOLAY YARATMAZ MI)? Doğrusu onlar (İnkârcılar), yeniden yaratılış konusunda şüphe içindedirler."

{Kâf, 15}

"De ki: "Allah'ı bırakıp da taptıklarınızı gördünüz mü? Bana gösterin, yeryüzünde NEYİ YARATMIŞLARDIR? Yoksa göklerin yaratılışında onların bir ORTAKLIĞI mı var? Eğer doğru söyleyenlerden iseniz bundan önce gönderilen herhangi bir KİTAPTAN bir GÖSTERGE, yahut açıklayıcı bir BİLGİ KIRINTISI (VELEV FELSEFEDEN TÜREMİŞ TEORİLER DE OLSA!) hükmündeki bir ESERİ, veya DELİL olabilecek bir BİLGİ KALINTISINI (VELEV TAŞLAŞMIŞ FOSİLLER DE OLSA!) olsun getirin bana (EĞER GETİREBİLİRSENİZ)!""

{Ahkâf, 4}

"Allah, rüzgârları gönderendir (YARATILIŞI BAŞLATMAK ÜZERE BİTKİLERİ ve TOHUMLARI AŞILAMAK İÇİN). Onlar da bulutları hareket ettirir (YARATILIŞI BİTİRMEK ÜZERE YAĞMURU GETİRMEK İÇİN). Böylece bulutları ÖLÜ BİR TOPRAĞIN ÜZERİNE SÜRER ve onunla ÖLÜMÜNDEN SONRA YERYÜZÜNÜ DİRİLTİRİZ. İşte ÖLÜMDEN SONRAKİ DİRİLİŞ (HAŞİR) de böyledir."

{Fâtır, 9}

"Şüphesiz Allah'ın, GÖKLERİ VE YERİ YARATMASINDA, gece ile gündüzü birbiri ardınca getirmesinde, insanlara yarar sağlayacak şeylerle denizde seyreden gemilerde, gökyüzünden indirip kendisiyle ÖLMÜŞ TOPRAĞI DİRİLTTİĞİ YAĞMURDA, yeryüzünde HER ÇEŞİT CANLIYI YAYMASINDA, rüzgârlar ile gökle yer arasındaki emrine itaat eden BULUTLARI HAREKET ETTİRMESİNDE elbette düşünen bir topluluk için deliller (GÖSTERGELER) vardır."

{Bakara, 164}

"GÖKLERİN VE YERİN YARATILIŞINDA, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde selim akıl sahipleri için elbette DELİLLER vardır."

{Âl-i İmrân, 190}

"(İNKÂRCILAR) Dediler ki: "Biz, BİR YIĞIN KEMİK ve BİR YIĞIN UFALANMIŞ TOZ olduğumuz zaman YENİDEN mi diriltilecekmişiz?""

{İsrâ, 49}

"Böylece, onların üzerine ceza hak oldu. Çünkü onlar âyetlerimizi inkâr etmişler ve, "BİZ BİR YIĞIN KEMİK VE BİR YIĞIN UFALANMIŞ TOZ OLDUKTAN SONRA YENİDEN Mİ DİRİLTİLECEKMİŞİZ?" demişlerdi."

{İsrâ, 98}

"Onlar, GÖKLERİ VE YERİ YARATAN Allah'ın KENDİLERİ GİBİLERİNİ (tüm canlıları) yaratmaya kâdir olduğunu görmediler mi? Allah onlar için, hakkında hiçbir şüphe bulunmayan bir ECEL (ÖLÜM İLE BELİRLENEN BİR ÖMÜR) belirlemiştir. Fakat zalimler ancak inkârda diretirler."

{İsrâ, 99}

"Onlar, KENDİ NEFİSLERİNİN YARATILIŞ İNCELİKLERİ hakkında hiç düşünmediler mi? Hem Allah, GÖKLER İLE YERİ ve İKİSİNİN ARASINDAKİLERİ ancak HAK ve HİKMETE UYGUN OLARAK ve BELİRLİ BİR SÜRE İÇİN yaratmıştır. Şüphesiz buna rağmen, insanların birçoğu Rablerine kavuşacaklarını inkâr ediyorlar."

{Rûm, 8}

"(İnkâr edenler), Allah'ı bırakıp HİÇBİR ŞEY YARATAMAYAN ve zaten KENDİLERİ YARATILMIŞ OLAN; üstelik kendilerine bile FAYDA ve ZARARLARI dokunmayan; ÖLDÜRMEYE, YAŞATMAYA ve ÖLÜLERİ DİRİLTİP KABİRDEN ÇIKARMAYA güçleri yetmeyen ilâhlar edinirler."

{Furkân, 3}

"Şüphesiz Rabbiniz, gökleri ve yeri ALTI GÜNDE (BİRBİRİNİ TAKİP EDEN ve KADEMELİ BİR DEĞİŞİM İÇEREN altı evrede veya zamanda) yaratan ve ARŞ'I İSTİVÂ eden, geceyi, kendisini durmadan takip eden gündüze katan, güneşi, ayı ve bütün yıldızları da buyruğuna tabi olarak yaratan Allah'tır. YARATMAK (MEYDANA GETİRMEK ve BAŞLATMAK) da, EMRETMEK (YARATILIŞI DÜZENLEMEK ve YENİLEMEK) de yalnız O'na mahsus değil mi? Âlemlerin Rabbi olan Allah'ın şanı yücedir."

{A'raf, 54}

"De ki: "Göklerin ve yerin Rabbi kimdir?" "Allah'tır" de. De ki: "O'nu bırakıp da kendilerine (bile) bir faydası ve zararı olmayan dostlar (mabutlar) mı edindiniz?" De ki: "Kör ile gören bir olur mu? Ya da karanlıklarla aydınlık bir olur mu? Yoksa Allah'a, O'NUN YARATTIĞI GİBİ YARATAN ortaklar buldular da BU YARATMA İLE ALLAH'IN YARATMASI, onlara göre BİRBİRİNE Mİ BENZEDİ?" De ki: "HER ŞEYİN YARATICISI ALLAH'TIR. O, VAHİD (birdir) ve KAHHÂR (mutlak hâkimiyet sahibi)'dir."

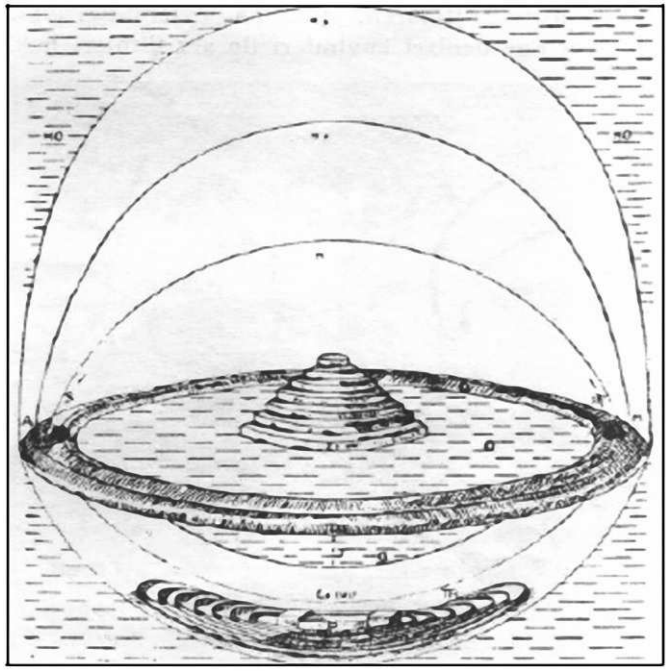
{Ra'd, 16}

"EY İNSANLAR! Ölümden sonraki YENİDEN DİRİLİŞ (HAŞİR) konusunda herhangi bir şüphe içindeyseniz (düşünün ki) hiç şüphesiz biz sizi TOPRAKTAN, sonra AZ bir SUDAN (meniden), sonra bir "ALAKA"dan (HENÜZ DOKULAŞMAMIŞ HÜCRE TOPLULUĞU), sonra da yaratılışı belli belirsiz bir "MUDĞA"dan (DOKULAŞMIŞ VE ORGANLAŞMIŞ HÜCRE TOPLULUĞU) yarattık ki size (kudretimizi) apaçık olarak gösterelim. Dilediğimizi belli bir süreye kadar RAHİMLERDE durduruyoruz. Sonra sizi bir ÇOCUK olarak çıkarıyor, sonra da (AKIL, TEMYİZ (DOĞRUYU YANLIŞTAN AYIRT ETMEYE KADAR SÜREN BÜYÜME DÖNEMİ) ve KUVVETTE (OLGUNLAŞMA DÖNEMİ)) tam gücünüze ulaşmanız için (sizi kemale erdiriyoruz.) İçinizden ölenler olur. Yine içinizden bir kısmı da ÖMRÜNÜN en düşkün çağına (YAŞLILIK) ulaştırılır ki, bilirken hiçbir şey bilmez hale gelir. Yeryüzünü de ÖLÜ, KUPKURU görürsün. Biz onun üzerine YAĞMUR İNDİRDİĞİMİZ ZAMAN KIPIRDAR, KABARIR ve HER TÜRDEN iç açıcı çift çift BİTKİLER BİTİRİR.."

{Hacc, 5}

EVRİM TEORİSİ ORTAYA KONMADAN ÖNCEKİ FELSEFE, BİLİM VE BİYOLOJİ TARİHİ

Evrim Teorisi (Evolution Theory), bilimselliğin kriterlerini karşılamakta mıdır? Platon'un, Aristoteles'in, Leibniz'in, Hume'un, Kant'ın, Popper'ın, Kuhn'un felsefeleriyle bu teorinin nasıl bir bağlantısı vardır? Evrim Teorisi'nin felsefî ve teolojik sonuçları nelerdir?

TARİHİN ÇOK ESKİ DÖNEMLERİNDE SÜMERLER, DÜNYAYI SU ÜZERİNDE YÜZEN YEDİ KATLI BİR DİSK ŞEKLİNDE TASAVVUR EDİYORLARDI..

Yaratıcı'nın var olup olmadığı meselesiyle Evrim Teorisi'nin nasıl bir ilişkisi bulunmaktadır? Yaratıcı'nın

varlığını rasyonel olarak temellendirmeye çalışan tasarım deliline, Evrim Teorisi tehdit oluşturmakta mıdır?

Evren, doğa yasaları, evrensel tüm oluşumlar, bütün canlılar ve biz tesadüfen mi oluştuk, yoksa bilinçle ve kudretle bir Yaratıcı tarafından oluşturulmuş bilinçli bir tasarımın ürünleri miyiz? İslamiyetin, Hristiyanlığın ve Yahudiliğin teolojileri gerçekten de Evrim Teorisi'nin reddedilmesini gerektiriyor mu? Bu ve bunlar gibi daha pek çok soruya bu kitapta cevap vermeye çalışacağız. Evrim Teorisi'nin hiçbir bilimsel teoride gözlenemeyecek kadar farklı çalışma alanlarıyla bağlantısı olmuştur. Bu çalışmada, konunun bu özelliği yüzünden biyolojinin genetik, embriyoloji, biyokimya gibi altdallarından; felsefenin din felsefesi, biyoloji felsefesi, bilim felsefesi gibi alt-dallarına; İslam teolojisinden Yahudi ve Hıristiyan teolojilerine; ayrıca yerbilim, antropoloji, sosyoloji ve iktisat gibi konuyla ilgili pek çok alana temas edildi. Farklı disiplinler arasında çalışmalar yapılması gerektiği, farklı alanların bilgisinin birleştirilmesinin verimli sonuçlar doğuracağı sıkça dile getirilir ama bu dileği yerine getiren çalışma sayısı gerçekten de çok azdır. Söz konusu olan Evrim Teorisi ve onun bilimsel, felsefî ve teolojik açıdan ele alınması ise, bu sorun iyice kendini göstermektedir. Bu çalışmada, her iki konu da çift yönlü olarak ele alınıp; bu sorunun üstesinden gelinmeye ve biyolojiyle ilgilenenler kadar; felsefe ve teolojiyle ilgilenenlerin de sorularına cevap verilmeye çalışılacaktır.

Evrim Teorisi'nin en geniş kabul gören açıklamasına göre bütün canlılar birkaç milyar yıl önce oluşmuş tek hücreli 'ortak bir ata'nın soyundan gelmektedir. Bu 'ortak ata'nın soyları boyunca ortaya çıkan değişimler, bütün canlılığın açıklaması olarak kabul edilir ve bu değişikliklerin sebebi genlerdeki 'mutasyonlar'la, dünya ortamına uygun canlıların hayatta kalıp diğerlerinin elenmesi ise 'doğal seleksiyon' mekanizmasıyla açıklanır. Evrim Teorisi canlıların kökenine dair bir teoridir. Canlılar hakkında ne düşündüğümüz ise gerçekten de önemlidir, çünkü biz de canlıların bir parçasıyız. Kendimiz

hakkındaki kanaatlerimiz ise sadece bir biyoloji bilgisi olarak kalmaz; hayatın anlamı, var oluş ve ahlak gibi alanlarla ilgili düşüncelerimiz ve bunlarla ilgili vereceğimiz kararlar da kendimiz hakkındaki kanaatlerimizle bağlantılıdır.

19. yüzyıldan önce 'Din-Bilim çatışması' dünya gündeminde önemli bir yer tutmuyordu. Ufak tefek sorunlar vardı ama dinbilimcilerin çoğu Newtoncu bir evren anlayışıyla teolojilerini uzlaştırmışlardı. Fakat geçen son iki yüzyılda 'Din-Bilim çatışması' hem bilim hem felsefe hem de teoloji alanlarında önemli izler bıraktı. Bu çatışma en çok Evrim Teorisi üzerine yapılan bilimsel, felsefî ve teolojik tartışmalarda gözlemlendi. Rahatlıkla denebilir ki; geri kalan tüm bilimsel konular üzerindeki felsefî ve teolojik tartışmaların toplamı bile Evrim Teorisi üzerine yapılanlar kadar yoğun olmamıştır. Gerçeği arayan yolcu olarak insan, hem bilimin hem felsefenin hem de dinin kapısını çalar. Tüm bu alanlardan gelen bilgilerin birbirleriyle nasıl uzlaştırılacağı, çatışmaların nasıl çözümleneceği entellektüel olduğu kadar geneli ilgilendirdiği için aynı zamanda tüm canlılar için de varoluşsal bir sorundur. Bu sorunun en iyi gözlenebileceği ve çatışmaların çözümü için en iyi örneğin sunulabileceği bir konu varsa o da Evrim Teorisi'dir. Fakat bu kadar önemli olmasına karşın bu konuda ortaya konulan eserlerin (özellikle Türkçe) oldukça yetersizdir. Özellikle Evrim Teorisi'ni ele alan birçok kitapta ya 'karşı kamp'a bolca hakaret ediliyor; ya da bilimsel, felsefî veya teolojik açıdan ciddi ve tutarlı yaklaşımlar sergilenmiyor. Bu konuyu ele alan kitaplarda bu teorinin 'bilimsel delilleri, genelde çok yönlü irdelenmeden sergileniyor veya eleştiriliyor. Bu teorinin felsefî veya teolojik değerlendirmesinin derinlemesine yapıldığı ciddi ve tutarlı çalışmalara rastlamak ise neredeyse imkânsız. Bunun sebeplerinden birisi, doğa bilimleriyle uğraşanların çoğunun felsefe ve teoloji alanlarına çok yabancı olmalarıdır. Oysa bu teorinin ortaya konulmasında ve kabulünde natüralist felsefenin çok önemli bir rolü bulunmaktadır. Felsefî birikimi olmayan bir doğa bilimcinin, bu teorinin, felsefî yönünü

değerlendirememek ve mantıksal kurgusunun felsefî irdelemesini yapamamak gibi önemli eksiklikleri olacaktır. Diğer yandan, günümüz felsefecilerinin ve din bilimcilerinin çoğu, doğa bilimleriyle felsefe ve dinlerin arasına 'kalın duvarlar' ören yaklaşımları benimsemişler, bu yüzden doğa bilimlerine gerekli ilgiyi göstermemişlerdir. Günümüz felsefecilerinin çoğunu etkisi altına almış olan pozitivist dil felsefesi geleneği ve günümüz din bilimcilerinin önemli bir kısmının paylaştığı 'fideist' (imancı) yaklaşım, içinde bulunulan durumun sebeplerindendir. Fakat biz bu çalışmada objektif olarak konuyu ele alıp, tüm bu sakıncalı durumlardan kaçınmaya çalışarak; Evrim Teorisi'ni hem bilimsel hem felsefî hem de teolojik açıdan ele alacağız. Bilimin farklı, felsefenin farklı, dinlerin farklı hakikatleri olamayacağını ve bu alanların arasına 'kalın duvarlar' örülemeyeceği bugün bilinen bir gerçektir. Bu çalışmada, bilimsel irdeleme kadar felsefî irdelemeye de önem verecek ve aynı konuda birbirinden farklı birçok teolojik yaklaşımın olabildiğini ve bunların da göz önünde bulundurulması gerektiğini göstermeye çalışacağız.

Bu kitap, **Yaratılış** ve **Evrim Teorisini** bir bütün olarak inceleyen birbiriyle bağlantılı **11 farklı bölümden** oluşmaktadır:

1. bölümde, Evrim Teorisi ortaya konulmadan önceki, konumuz açısından önemli bilimsel, felsefî ve teolojik gelişmelerle tartışmalar tanıtılmaya çalışıldı. Evrim Teorisi üzerine yapılan tartışmalar tarihsel arka plandan yalıtılarak anlaşılamaz. Özellikle felsefe tarihine meraklı olan kişilerin bu bölümü dikkatlice okumaları gerekir.

2. bölümde, Evrim Teorisi'nin ne olduğu ve ortaya konulma süreci tanıtılmaya, ayrıca bu teorinin ortaya konulmasına ve yaygınlaşmasına yol açan paradigmalar gösterilmeye çalışıldı. Evrim Teorisi hakkındaki tartışmaları ele almadan önce, bu teorinin ne dediğini iyice öğrenmek isteyenler, bu bölümü iyi okumalılar.

3. bölümde, Evrim Teorisi'nin delili olarak sunulan veriler ayrıntılı bir şekilde bilimsel ve felsefî irdelemeye

tabi tutuldu. Gözlemlenebilme, öngörü gücü, yasalara sahip olma, matematiksel betimleme yeteneği, yanlışlanabilirlik, rakip teorilere üstünlük sağlanması gibi çeşitli kriterler açısından bu teori değerlendirildi. Bu bölüm, kitabın Birinci cildinin en önemli bölümlerinden birisidir; kitabın bu kısmından sadece tek bir bölüm okuyabildiğini söyleyen biri olsaydı, ona bu bölüm tavsiye edilebilirdi.

4. bölümde, varlıklardaki düzen ve amaçlılık gibi unsurlardan yola çıkılarak bunların 'Tasarımcı'sının varlığına ve bu 'Tasarımcı'nın kudreti, bilgisi, hâkimiyeti gibi sıfatlarına ulaşılabileceğini iddia eden 'tasarım delili' ele alındı. Evrim Teorisi'nin tasarım deliline tehdit olup olmadığı da yine bu bölümde incelendi. Ayrıca 'teizm' (inanç) ile 'ateizm' (inançsızlık) arasındaki asıl sorunun; 'Evrim Teorisi-Türlerin bağımsız yaratılışı ikilemi'nde değil, 'Tesadüf-Tasarım ikilemi'nde olduğu gösterilmeye çalışıldı.

5. bölümde, Evrim Teorisi'nin başta 'Yaratıcı inancı' olmak üzere tektanrılı dinlerin inançları açısından ne ifade ettiği belirlenmeye çalışıldı. Bu bölümde, 'Evrim Teorisi ve Yaratıcı inancının ilişkisi' hakkındaki dokuz maddeli bir sınıflamanın ve bununla ilgili bazı konular için 'teolojik agnostik' tavrın önerilmesi inceleyeceğimiz bilimsel metod açısından oldukça önemlidir.

6. bölümde, Evrim Teorisi'nin Bilim dünyası ve yaşantı üzerine getirmiş olduğu etkiler ve Batı dünyasındaki meydana getirmiş olduğu uzun vadeli değişim detaylı bir şekilde ele alınmaktadır. Özellikle Evrim Teorisi'nin, Bilimin Biyoloji sahasının dışındaki alanlarına da (Ekonomi, Tarih, Felsefe, Matematik, Tıp, Fizik ve Kimya gibi) etki etmesi sonucu genel geçerli bir dünya görüşü olma niteliğini kazanmasının, dünya üzerindeki etkileri ve sonuçlarını inceleyen okuyucu için bu bölüm önemli ipuçları ortaya koymaktadır.

7. bölümde, Evrim Teorisi'nin tüm canlıların yapısını açıklayabilecek kadar geçerli bir teori olup olmadığı tartışılıyor. Özellikle Evrim Teoorisi'nin ortaya

atılmasında temel etkiye sahip olan kanıtlar üzerinde durularak tüm bunların canlıların kompleks yapısının tümünü birden açıklayıp açıklayamayacağı sorusunun yanıtı aranmaktadır.

8. bölümde, Hayatın ve Canlıların kompleks yapılarına ilişkin bazı önemli deliller ve örnekler verilmeye çalışıldı. Özellikle bu örnek deliller üzerinden gidilerek bu karmaşık yapıların kendi kendine veya bir tesadüf eseri veya basit bir organizmadan evrimleşerek canlı ve gelişmiş bir organizmayı oluşturup oluşturamayacağı bu bölümde ele alındı. Felsefî bazda Evrim Teorisi ve Yaratılış ikileminde kalan okuyucu özellikle bu bölümü iyi irdelemelidir.

9. bölümde, Canlılığın ve Hayatın dünyada nasıl başladığı ve gelişmiş organizmaların nasıl ortaya çıktığı konusu ele alındı. Özellikte Organik Kimyadaki canlılığı oluşturan moleküler mekanizmalar modern anlamda incelendi ve Hayatın tesadüf eseri oluşamayacak kadar kompleks yapılara sahip olduğu gösterilmeye çalışıldı. Evrim Teorisi'nin en önemli açmazlarından birisini oluşturan bu konuya ilişkin bazı önemli sayılabilecek ipuçlarından hareket ederek elde edilen bazı sonuçlar ışığında Yaratılışın Biyolojik Mantığı anlatılmaya çalışıldı. Dünya hayatının başlangıç mekanizmalarını araştıran okuyucu için bu bölüm oldukça açıklayıcı olup tavsiye edilir. Bu bölüm, kitabın İkinci cildinin en önemli bölümlerinden birisidir; Kitabın tamamı sadece tek bir bölümden ibaret olsaydı, bu bölüm tavsiye edilebilirdi.

10. bölümde, Canlılık ve Hayatın kökeni konusu geride kalan 9 bölümden ayrılan bir çizgide ele alınarak canlılardaki, özellikle tek hücreli organizmalardaki mükemmelleşmiş yapılar ve hücre içerisinde bulunan kompleks mekanizmalardan, bitkilerin yapısına; Hayvanlardaki yaratılış mu'cizelerinden, insandaki eşsiz organik mekanizmalara kadar detaylı bir şekilde incelenerek; bu kadar mükemmel ve kusursuz bir yapıya sahip olan bir mekanizmaların tesadüf olamayacak ve

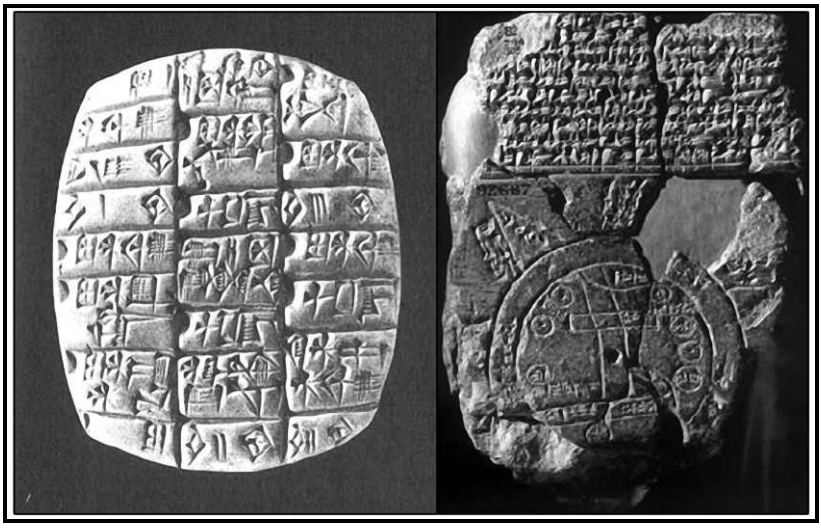
basit bir yapıdan türeyemeyecek kadar kompleks bileşenlerden oluştuğu ve böyle bir canlı mekanizmanın ancak ve sadece Yaratılış ve bunu sürekli tekrar ederek devam ettirme ile mümkün olabileceği açıklanmaya çalışıldı. Bu bölüm, aynı zamanda bir canlının neden yoktan var edilerek yaratılmış olması gerektiği sorusuna da bir cevap niteliğindedir. Tek hücreli canlıların, Bitkilerin, Hayvanların ve İnsanların oluşumuyla ilgilenen ve yaratılış prensiplerini merak eden okuyucu bu bölümü dikkatle okumalıdır. Bu bölüm, aynı zamanda hareketli ve dinamik bir organizmaya sahip olan bir hayvanın canlılığını devam ettirmesi için sadece beslendiği daha az gelişmiş olan statik bitki hücreleri ve cansız sudan oluşan basit bir yapıdan nasıl olup da kompleks ve dinamik bir yapıya sahip olan bir canlı hayvan organizması ve sisteminin oluştuğunu ve buna ilişkin yaratılış delillerini ortaya koymaktadır.

11. bölümde, Canlılarda karşılaştırıldığında en az onlar kadar mükemmel ve kusursuz bir denge içeren bir sistemler manzumesindenden oluşan ve Gökler âlemini oluşturan Evrenin yapısına ilişkin bazı detaylı mekanizmaları inceleyeceğiz. Bu bölümde inceleyeceğimiz evrenin yapısı ve gökcisimlerinin hassas dengeleri üzerinde durarak çok mükemmel çalışan bir saat gibi tasarlanmış olan böyle muazzam bir sistemin kendi kendine ve evrimleşerek tesadüf eseri oluşup oluşamayacağı sorusuna yanıt aramaya çalışacağız. Evrenin yaratılışındaki bazı önemli sırları merak eden okuyucu için bu son bölüm ilginç detaylı bilgiler vermektedir. Hiçbir bilimsel gelişme ve felsefî tartışma, tarihsel arka plandan yalıtılarak anlaşılamaz. Evrim Teorisi'nin ortaya konmasının ve hakkında yapılan bilimsel, felsefî ve teolojik tartışmaların daha iyi anlaşılabilmesi için öncelikle bu teori ortaya konmadan önceki konuyla ilgili gelişmelerin gözden geçirilmesi faydalı olacaktır. Bu düşünceyle, bu ilk bölümde felsefe, doğa bilimleri ve biyoloji alanındaki gelişmeleri ve tartışmaları kronolojik tarihsel sıralamaya göre aktarmaya çalışacağız. Böylece ileride ele alınacak

konuların daha iyi yerine oturtulmasını ve zihinlerde tarihsel bir perspektif oluşmasını hedefleyeceğiz.

Bu bölümde cevabını bulabileceğiniz bazı sorular şunlardır: Evrim Teorisi'nin ortaya konmasına yol açan felsefî ve bilimsel gelişmeler nelerdir? Bu teori ortaya atılmadan önce bu konu ile ilgili nasıl bir dünya görüşü vardı ve Teistler (Tektanrılı bir dine inanan insanlar) ile Ateistler (Hiçbir dine inanmayan insanlar) canlıları nasıl değerlendiriyorlardı? Felsefe ve Bilim alanındaki metodolojik değişimler ve tartışmalar konumuz açısından neden önemlidir? 'Evrim' kavramı ile 'Evrim Teorisi' arasındaki ilişki ve farklılık nasıl değerlendirilmelidir? Canlıların bilinçli bir tasarımın ürünü olduğunu söyleyerek bu konuyu Allah'ın varlığına bir delil olarak temellendirmeye çalışan 'tasarım delili'nin (teleolojik delil) üzerine yapılan tartışmalar günümüzde nasıldır ve neden yükselişte olan bir konudur? Astronomi ile fizik alanındaki son gelişmeler (özellikle Kuantum Mekaniği ve İzafiyet (Görelilik Teorisi) gibi) ve mikroskobun icadı felsefe ve biyoloji alanlarını nasıl etkilemiştir? 'Evrim Teorisi' üzerine yapılan tartışmalar hangi felsefî, bilimsel ve teolojik tartışmaların devamıdır? Platon, Aristoteles, Cahız, Descartes, Leibniz, Newton, Hume, Kant, Paley, Linnaeus, Bufon ve Hegel gibi filozof ve bilim insanlarının görüşleri konumuz açısından niçin önemlidir?

TARİHİN ESKİ DÖNEMLERİ

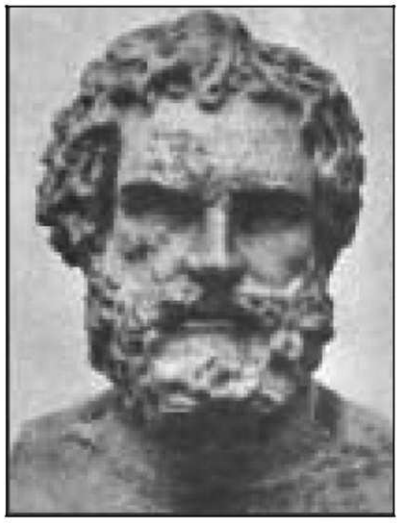

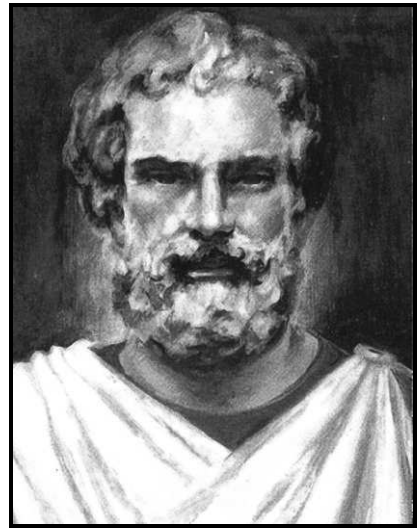
İnsanlık tarihinin üç-dört bin yıllık döneminden öncesine ait detaylı bir bilgimiz bulunmamaktadır. Bazı uzmanlara göre tarih, yazının bulunmasıyla başlar. Yaygın olarak kullanılan "Söz uçar yazı kalır" ifadesi, yazının önemini belirtmek için kullanılır. Tarihin üç-dört bin yıllık döneminden öncesine dair detaylı bilgimizin olmamasının en önemli sebebi, bu dönemden öncesine dair yazılı belgelerin çok sınırlı olmasıdır. Medeniyetin ilk izlerine Mezopotamya'da rastlanır ve Mezopotamya, ortaçağın sonlarına dek kendi çağına göre üst seviyede bir kültürün ortamı olmuştur. Sümerler hayvancılıkla uğraşıyorlardı; bu uğraşlarında at ırklarını ayırt etmek için, atla eşeğin çaprazlanması gibi uygulamaları bulunmaktaydı. Babillilerin de belli bir biyoloji bilgisi vardı; pişmiş topraktan bazı iç organ modellerini yaptıkları bilinmektedir. Bu ise, hayvanları incelemek için kesip biçtiklerini, yani bazı deneyler yaptıklarını kanıtlamaktadır. Mısır medeniyetinden günümüze kalan 'tıp'la ilgili papirüslerden, Mısırlıların yaptıkları cerrahi operasyonları –ki bunlar, belli bir seviyede anatomi bilgisi gerektirmekte olduğunu öğreniyoruz. Mısırlıların mumyalama ile ilgili uygulamaları da belli bir anatomi bilgisini gerektirmekteydi. Bu anatomi bilgisinin tıp

biliminin gelişimine ciddi bir katkısı olmuştur. Eski Çin ve Eski Hint'te de hayvancılıkla, bitki yetiştirmeyle ve tıbbi operasyonlarla ilgili biyolojik bilgiler bulunmaktaydı. Ünlü bilim tarihçilerinin büyük bir kısmı; söz konusu eski uygarlıkların diğer bilim dallarına ve biyolojiye ilişkin bilgilerinin, daha çok pratik ihtiyaçlardan kaynaklandığını ve deneyle gözleme dayalı çabalarının ve teorik yaklaşımlarının zayıf olduğunu söylemektedir. Bu tespitin, Batılı bilim insanlarının, kendi kültürel kökenlerini dayandırmaya çalıştıkları Eski Yunan medeniyetini ön plana çıkarma amacından kaynaklanan taraflı bir yaklaşım olduğunu iddia edenler de vardır. Evrim Teorisi, Batı medeniyetinin kültürel ortamında geliştiği için bu tartışmayı irdelemeden, konumuz açısından önemli olan Eski Yunan medeniyetindeki felsefe ve bilim ortamını inceleyelim.

ESKİ YUNAN MEDENİYETİNİN İLK FİLOZOFLARI

Tarih boyunca, eski dönemlerden beri; Yaşamın evrimi kavramı, dünya üzerinde yaşayan canlı türlerinin sabit olmadıkları, yaşamın ortaya çıkışından bu yana sürekli yeni türler ortaya çıkarken, eskilerin de ortadan kayboldukları fikri var olmuştur. Yaşamın zaman içinde değişmesi fikri çok eskidir ve bilebildiğimiz kadarıyla bilimsel bir çerçeve içerisinde ilk kez Miletoslu Anaksimandros tarafından dile getirilmiştir.

MİLETOSLU THALES (MÖ 640-546)

ve ANAKSİMANDROS (MÖ 500-560)

Anaksimandrostan da önce, yaşamın bir tanrılar, devler ve insanlar zinciri şeklinde değiştiği Ortadoğu, Mısır ve Akdeniz mitolojilerinde varsayılıyordu. Demek li yaşamın zaman içinde değiştiği fikri, yeni ortaya çıkmış bir kavram değildir. Antik çağ öncesi bu fikirlerden bazıları şu şekildedir:

"Bazıları dünyanın bir denge durumu nedeniyle hareketsiz olduğunu söylemektedir: Örneğin, eskiler arasında Anaksimandros. Çünkü ortada duran bir şeyin yukarı, aşağı veya

kenarlara doğru hareket etmesi gereksizdir ve uzaktaki tüm noktalara nazaran, ortadaki aynı şekilde davranır. Böylece değişik noktalara aynı zamanda gidemez. Bundan da Yer'in mutlaka hareketsiz durması gerektiğini çıkarırız."

(**Aristoteles, De Caelo: Gökler Hakkında, II**)

"Başlangıçta dünya çevresindeki tüm alan suyla kaplıydı. Daha sonra güneşin kurutucu etkisiyle buharlaşan kısım rüzgarları ve gündönümlerini, toprağı ve Ay'ı oluşturdu. Gerisi Deniz oldu. Bunun için, zaman içinde denizlerin küçüleceğini ve sonunda tüm dünyanın günün birinde tamamen kuruyacağını düşünüyorlar. Bazılarının düşündüğü gibi, nemin büyük bir kısmının Güneş tarafından buharlaştırıldığını ve geri kalanın denizi oluşturduğunu kabul etmek akla çok yakın gelmektedir."

(**Aristoteles, Meteorologika**)

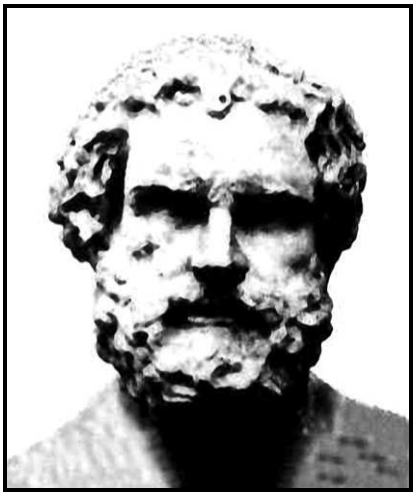
Mısır, Fenike (Filistin, İsrail, Lübnan), Anadolu, Ege adaları mve Yunanistan'la çevrelenen Doğu Akdeniz'de deniz ticaretinin hayli yaygın boyutta yapılmaya başlaması sonucu mal ve ürün ticareti gelişmiş, ayrıca farklı yörelerdeki insanların farklı gelenek, görenek, görüş, düşünce ve inançlarıyla karşılaşılmıştır. Kavramlarla düşünme ve soyutlama becerisinin bu bölgede hızla filizlenip yayılmasının belli başlı nedeni, farklı kültür değerlerinin harmanlanmasına yol açan bu iletişim tarzı olmuştur. Bilinen ilk felsefeci olan Miletli Thales (MÖ 6. yy) tüccar, devlet adamı, mühendis ve aynı zamanda matematikçiydi. Thales, evrenin temel hammaddesinin su olduğunu söyledi, buna göre evrendeki canlı/cansız tüm varlıklar suyun değişime uğramasıyla oluşmuştu. Evrenin hammaddesinin ne veya neler olduğu Eski Yunan'ın ilk dönem filozoflarının en önemli tartışma konusu olmuştur. İyonya filozofları, günümüzdeki anlamında bilim insanları olarak nitelenemezlerdi; çünkü deney ve sistematik gözlem, onların çalışmalarında önemli bir yere sahip değildi. Fakat geleneksel öğretileri bir kenara bırakarak ve kendi akıl yürütmelerine dayanarak evreni anlamaya çalışmış olmaları önemlidir. Aklın mitolojik düşüncenin esaretinden kurtarılması, bilimsel ve felsefî düşüncenin

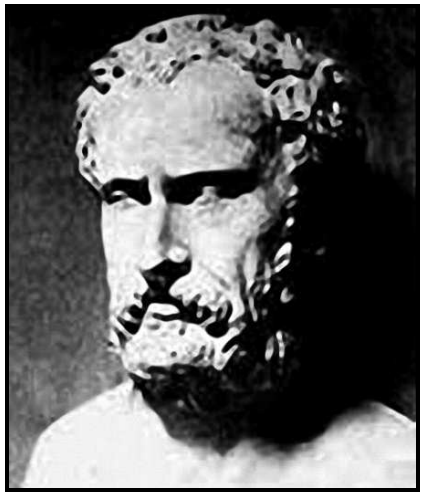
gelişmesindeki en önemli aşamalardan birisini oluşturuyordu.

Thales, biyoloji ve canlılar dünyasıyla pek ilgilenmemiştir. Fakat onun talebesi olan Anaximander (MÖ 610-546 civarı) hem canlılar dünyasıyla ilgili ilginç açıklamalar yapmış hem de evrenin temel hammaddesinin *'apeiron'* olduğunu söyleyerek hocasına muhalefet etmiştir. Anaximander, ilk hayvanların suda oluştuğunu ve bunların büyüyünce kuru alanlara göç ettiğini söylemiştir. Canlılarla ilgili fikirlerinden dolayı Anaximander'in evrimci görüşleri ilk kez dile getiren kişi olduğu söylenir. Bu görüşleri, -Ernst Mayr'ın da dediği gibi- Evrim Teorisi'nin önceden sezinlenmesi olarak görmemek gerekir. Anaximander'in çalışmalarını yakından incelediğimizde, onların, modern fikirlerden çok, mitolojiye benzediklerini görürüz. 'Evrim Teorisi'nin günümüzde anlatılan şekli, tarih boyunca yapılan açıklamaların bazılarıyla elbette ortak noktalara sahiptir. Fakat birkaç cümlelik bir anlatımı günümüzün 'Evrim Teorisi' ile karıştırmamak gerekir. Bazıları, kurbağanın prense dönüşmesiyle ilgili bir hikâyeyi, neredeyse 'Evrim Teorisi'nin önceden sezinlenmesi olarak görme eğilimindedir. Empedokles (MÖ 492-432) canlıların orjini (Başlangıç noktası) ile ilgili çok uçuk bir teori ortaya atmıştır: Ona göre önce vücudun bazı parçaları ortaya çıkmıştır; gövdesiz baş veya gözsüz kafa gibi. Mükemmel form bulunana kadar bu böyle devam etmiş ve ara formları oluşturan ucubeler yok olmuştur. Ernst Mayr, bu yaklaşımı, bazılarının yaptığı gibi 'doğal seleksiyon'un öncüsü kabul etmenin saçma olduğunu söyler. Çünkü Empedokles'in anlatımında 'doğal seleksiyon', ne birbirlerini tamamlayan parçaları bir araya getirmekte bir mekanizma olarak işin içine sokulur, ne de mükemmel olmayan parçaları eleyen bir mekanizma olarak ele alınır. Mayr'a göre o, iki başlı dana gibi bazı canavarların varlığını ileri sürmek için teorisini bir öneri olarak ortaya atıyordu. Modern evrimci kuram, gelişmenin daha çok, daha basit formların sürekli bir şekilde farklılaşması sonucu ortaya çıktığını söylediği halde; Empedoklesçi kuram, bu gelişmeyi daha çok

başka cinsten formların birbirleriyle birleşmesinde görmektedir. İyonyalı filozoflardan Anaximandros'un talebesi Anaximenes'in (MÖ 585-525 civarı) ve Apollonlu Diogenes'in (MÖ 435'ler civarı) çalışmaları da dikkat çekmektedir. Örneğin Diogenes'in çalışmaları bilinen en eski anatomi çalışmalarından birisidir. Eski Yunan'da yapılan bu çalışmaların önemi evrenin neden-sonuç ilişkileri içerisinde açıklanmaya çalışılması, akılcı yaklaşımın temel olması ve mitolojik göndermelerin ve geleneğin otoritesinin –tamamen yok olmasa da- gittikçe azalmasıdır. Bu özelliklerden dolayı Eski Yunan'ın ilk dönem filozoflarının günümüze göre çok basit gibi görünen yaklaşımları bile değerli kabul edilmektedir. Ayrıca bu sürecin bir diyalektiği vardı. Talebe rahatlıkla hocasının fikrine muhalefet edebilmiş; bu diyalektik süreç, ilkel bazı girişimlerin süreç sonunda gelişmesini sağlamıştır. Fakat bu dönemde Hippokrates'in ('Hipokrat' olarak da bilinir ve Modern tıbbın ilk öncülerinden birisi olarak kabul edilir) (MÖ 460-370 civarı) okulu dışında gözlem ve deneye yeterli önemin verildiğine pek rastlanmaz. Onun çalışmalarını Herophilus, Erasistratus ve de özellikle Galen ('Galenos' olarak da bilinir ve Modern tıbbın ve biyolojinin ilk öncülerinden birisi olarak kabul edilir) geliştirmiştir; daha sonra bu çalışmalar, Rönesans döneminde anatomi ve fizyolojinin yeniden canlanmasında temel oluşturmuştur. Bu çalışmalarda genelde felsefî akıl yürütmeler, deney ve gözleme göre ön planda olmuştur.

ATOMCU GÖRÜŞ

DEMOKRİTOS (MÖ 460-370)

ve HERAKLEİTOS (MÖ 540-480)

Eski Yunan'da Atomculuğu ortaya atan ilk kişi Leukippos'tur. İlkçağ kaynakları, bir varlık anlayışı (ontoloji) kuramı olarak bu öğretiyi büyük ölçüde Leukippos'un geliştirdiği konusunda, genellikle görüş birliği içindedir. Buna rağmen Atomculuğu sistematik olarak ortaya koyan ilk kişinin Demokritus olduğu kabul edilir. Bu kurama göre, atomlar öncesiz ve sonrasızdır, yani ezelden beri vardır ve sonsuza dek varlıklarını sürdürürler. Demokritus evrenin işleyişini, mekanist bir şekilde atomların hareketleriyle açıklar. Aristoteles ise, Demokritus'u neden/sonuç ilişklisine dayanan gayeci (teleolojik) yaklaşımı tamamen dışlayıp evreni doğal bir zorunlulukla açıkladığı için eleştirir. Atomcu kuramı savunan Demokritus, onun takipçisi Epikurus ve onlardan çok daha açık şekilde Ateist/Materyalizmi savunmuş olan Lucretius, evrende bilinçli bir tasarımın ve yaratıcının varlığını reddetmişlerdir. Her olguyu doğal zorunlulukla açıklayan tüm bu ateist yaklaşımlarda; her şeyin, bir bilincin müdahalesi olmadan 'tesadüfen' oluştuğu söylenir. Evrenin ve canlıların, atomların hareketleri sonucunda oluştuğunu savunan bu yaklaşım,

her oluşun mekanik bir tarzda, sebep/sonuç ilişkileri içerisinde oluştuğunu kabul eder. Bu yaklaşıma göre sebep/sonuç ilişkilerinin dışında bir tesadüf olamaz. Fakat bu yaklaşımda bulunanlardan, 'evrenin tesadüfen oluştuğunu' söyleyenler, 'tesadüf' kelimesini 'bilinçli bir tasarımın karşıtı', 'bilincin yönlendirmediği bir zorunluluk' anlamında kullanmışlardır (Bu kitapta sıkça kullanacağımız 'tesadüf' kavramı bu anlamıyla ele alınmıştır). İşte Eski Yunan atomcularının ve onların takipçilerinin teizmle (tektanrıcılık) en büyük uyuşmazlığı bu noktadaydı. Teizm, mekanist bir evren görüşünü kabul edebilir, fakat -teistlerin aralarında bu konuda tartışma olsa da- evrenin bilinçli bir tasarımın ürünü olmadığını ve bu anlamdaki gayeciliğin reddini kabul edemez. Kitabın ilerleyen bölümlerinde de görüleceği gibi, gayeciliğin kabul edilip edilmemesi ve mekanizm/gayecilik tartışması, 'Evrim Teorisi' ile ilgili tartışmalarda önemli bir yere sahiptir. Böylece Aristoteles'in Demokritusçu yaklaşımla Atomcu kuram bağlamında yaptığı tartışma, 2000 yıldan daha uzun bir zaman diliminden sonra, tarihin yeni oyuncuları tarafından yepyeni bir içerik merkezinde tekrarlanacaktır ve bu da günümüzde gelinen noktayı oluşturan 'Evrim Teorisi' ile 'Bilinçli bir yaratıcının tasarımı' arasındaki fikirsel mücadelenin temelini oluşturur. Tektanrıcı dinlerin evrenin bir başlangıcı ve sonu olduğunu kabul etmelerine karşın Eski Yunan'da ezeli, ebedi ve durağan bir evren tasarımı hâkimdi. Evrende var olan değişiklikler bile döngüsel ve evrimsel bir mantıkla açıklanıyor ve kuramlarında her şey aslına geri dönüyordu. Örneğin, Atomcu kurama göre canlılar ve her şey atomların etkileşimi ile var oluyordu, daha sonra her şey aslına, yani tekrar atomlara dönüşüyordu ve bu süreç böylece sonsuza kadar devam edip gidiyordu. Atomlar öncesiz ve sonrasızlıklarıyla her şeyin nihai açıklamasıydılar. Dikkat edersek bu varlık anlayışı, Yaratıcı'nın merkezde olduğunu ve evreni yoktan yaratıp bir gün yok edeceğini söyleyen tektanrıcı dinlerin anlayışından tamamen farklıdır. Bir teist, Atomcu kurama benzer şekilde mekanistik yaklaşımla evreni açıklayabilir. Hem teist

evrimciler hem de ateist evrimciler olduğu gibi, 'teist bir Atomcu kuram'a inananlar da olabilir ve olmuştur da. Fakat bir teist, yani bir Yaratıcı'nın varlığını kabul eden inançlı birisi, atomların öncesiz ve sonrasızlığını, evrende gayesel bir oluşum olmadığını, atomların her şeyin nihai açıklaması olduğunu kabul edemez. Yaratıcı merkezli varlık anlayışı nihai açıklamayı Allah'ın varlığında bulur, bir teist için evrenin oluşumu muhakkak gayeseldir; çünkü tüm Kâinatta işlemekte olan mükemmel ve tesadüf eseri olmaya süreç bir tekâmüle doğru gitmektesir ki bu da varlığın nihâi sonu anlamına gelen 'Kıyamet' demektir, yani 'tesadüfler' 'devir/dâim mekanizmaları' değil 'tekâmüller' ve 'Allah'ın zihnindeki yaratılış planı' işlemektedir. Dolayısıyla, ne her Atomcu kurama inanan ateisttir ne de her ateist evrimci olmak zorundadır. Tarihin ünlü ateistlerinde, günümüzün 'Evrim Teorisi'nin izlerini arayarak, onları bu teorinin öncüsü, ilham kaynağı olarak görmek yanlış bir yaklaşım olur. Demokritus ve Epikurus'un en ünlü takipçisi ve onlardan çok daha açık bir şekilde ateizmi savunan Lucretius'u da evrimci olarak görmek doğru değildir. Lucretius *'Şeylerin Doğasına Dair'* isimli şiirinde şöyle demektedir:

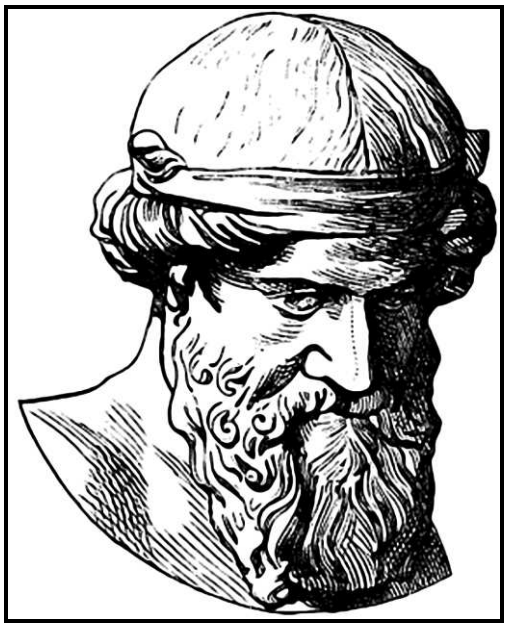
"*Her şeyin kendine has gelişim süreci vardır; her biri birbirinden farklı yanlarını muhafaza etmelidir. Bu, Doğa'nın geri döndürülemez kanunudur.*"

Lucretius evrimsel süreçle tesadüfî bir oluşumu değil, tesadüfî bir şekilde 'kendiliğinden oluşum'u (*spontaneous generation*) savunmuştur. Görüldüğü gibi ateizm için önemli olan bilinçli bir gücün karışmadığı bir oluşumu kabul etmektir. Buna karşın, bu 'kendiliğinden oluşum'u evrimci bir süreç olarak tarif etmeyenler de olmuştur. Ateizm ile Evrim Teorisi'ni ilişkilendirmeye çalışan bazı araştırmacılar, Eski Yunan'a kadar geri gitmiş ve o dönemin ateistlerinin kullandığı birkaç cümle ile Evrim Teorisi arasında zorlamaya varacak ölçüde bir bağ kurmaya çalışmışlardır. Lucretius gibi bazı düşünürler, bazı türlerin yok olması gibi (Örneğin, dinazorlar gibi) tarihsel olgulara dikkat çekmişlerdir ama bunu, türlerin birbirinden evrimleştiğini söyleyen Evrim Teorisi'nin

doğal seleksiyonu ile karıştırmamak gerekir. Eğer bunlar birbirine karıştırılırsa, tarihteki binlerce kişinin, 'Evrim Teorisi'ni önceden sezinlediği söylenebilir. Evrim Teorisi'nin doğru olup olmadığı sedece antik dönemin bir tartışması değildir. Fakat gayeci bir yaklaşımın doğru olup olmadığı ve evrenin bilinçli bir tasarımın ürünü olup olmadığı, o dönemden beri süren ve halen günümüzde de devam eden bir tartışmadır ve özellikle son 200 yıllık bir süreç içerisinde tartışıla gelen 'Felsefî' konuların temelini oluşturan 'Evrim Teorisi' ile 'Yaratılış' arasındaki çekişmenin merkezini oluşturan 'Meseleler' bu tartışmaların doruk noktasını teşkil eder.

PLATON (EFLÂTUN)

Phythagoras, Gorgias ve Sokrates gibi düşünürler için biyoloji ve tüm diğer doğa bilimleri, felsefî etkinliğin dışındadır. Onlar bu konudaki çabaları, başarısı olanaksız bir uğraş olarak algıladılar ve bilinemezci (agnostik) bir tavır sergilediler. Fakat felsefî düşünceyi gerçek manada yönlendiren ve atomcularla beraber kendisinden önceki düşünürlerin çoğunu gölgede bırakan Platon oldu. Platon hem kendinden önceki felsefecileri gölgede bırakan, hem de Yunan felsefesinin itibarını arttırarak gölgede bıraktığı isimlerin gün ışığına çıkmasını sağlayan kişidir. O, kendisinden önceki Phythagoras, Parmenides, Herakleitus ve hocası Sokrates gibi felsefecilerin mirasından faydalanmasının yanında, antikçağdaki ünde ve etkideki tek rakibi, talebesi olan Aristoteles'i (Aristo olarak da bilinir) mirasından yararlandırmıştır.

PLATON (MÖ 428-347)

Birçok biyoloji tarihi kitabında, Platon, biyoloji biliminin gelişiminde en olumsuz etkisi olan kişilerden biri olarak gösterilmektedir. Ünlü hayvanbilimci ve fosilbilimci Stephen Jay Gould, Platon'dan beri gelen ideal soyutlamaların, bütünü oluşturan bireylerdeki çeşitliliğin (varyasyonların) göz ardı edilmesine sebep olduğunu söyler. Gould, Platon'dan beri gelen 'özcülük' (*essentialism*) düşüncesinin, biyoloji ve diğer doğa bilimlerinde gelişmeyi önlediği kanısındadır. Özcülük, metafizikte, öze bir gerçeklik yükleyen, özün varoluş karşısında ontolojik bir önceliğe sahip olduğunu öne süren görüştür. Ernst Mayr, özcülüğün iki bin yıl boyunca biyolojiyi felce uğrattığını, Platonik düşüncenin biyolojinin felaketi olduğunu, modern biyolojinin Platonik düşünceden kurtularak geliştiğini söyler ve Platon'un '*Timaeus*' adlı eserinde duyu organlarıyla elde edilen bilgiyle gerçeğe ulaşılamayacağını söylemesine gönderme yapar. Platon'un bilgi teorisindeki (epistemoloji) yaklaşımının, gözlem ve deney gibi doğa bilimleri için çok önemli olan unsurların gelişmesini engellediği doğrudur. Fakat onun sistematik yaklaşımı

felsefeye kazandırmasının ve matematiği merkezi bir role koymasının, doğa bilimleri açısından ne kadar önemli olduğu da unutulmamalıdır. Platon, matematiği vazgeçilemeyecek ve bütün doğa bilimlerinin temelinde olan bir yasalar bütünü olan bir bilim olarak görür; çünkü matematik ile bütün bilimler kavranır ve matematik öz varlığa varmak için kavramları kullanmaya bizi zorlar. Sistematik yaklaşım olmadan, deney ve gözlemler birleştirilemeyen veri yığınlarına dönüşürdü. Batı dünyasına sistematik düşünmeyi öğreten en önemli kişilerden birinin Platon olduğu dikkate alındığında, onun düşüncesinin sırf doğa bilimleri için zararlı yönlerini öne çıkaran Mayr ve Gould'un eleştirilerinde -haklı tespitlerinin de bulunmasına rağmen- haksızlık yaptığını söylemek de yanlış olmaz. Her iki düşünür de Darwin'in türler yerine bireyleri öne çıkaran düşüncesinin, Platon'un 2000 yıllık yanıltıcılığına nihâi olarak son verdiğini düşündükleri için böyle bir abartıya gitmişlerdir.

Mayr, Platon'un matematiksel yaklaşımının bilim için öneminin bilincindedir. O, bu noktanın farkındadır ve sadece Platon'un değil, matematiğin ve fizik bilimlerinin kendilerinin de biyoloji üzerinde çok olumsuz etkilerinin olduğu kanaatindedir. Geometrinin değişmeyen doğrularının özcülüğe yol açtığını, bunun ise evrimci düşünceye ters olduğunu söylemektedir. Mayr, Platon'u, evrimin karşıt kampının kahramanı ilan eder; o özcülüğün bayraktarı olduğu için bu nitelemeye layık görülür. Matematiksel düşüncenin biyoloji üzerindeki zararlarına dikkat çeken Mayr'a karşılık Nicholas Rashevsky gibi biyolojide matematiksel düşünceden daha çok istifade edilmesi gerektiğini düşünen bilim insanları da mevcuttur. Buna göre olasılık hesapları, istatistik çıkarımlar, kümeler teorisi gibi matematiksel yaklaşımlar biyolojide kullanılmalıdır. Biyolojinin fizik bilimlerden farkını anlamak elbette önemlidir ama matematiksel düşünce gelişmeden doğa bilimlerinde gelişme olmasının çok zor, hatta imkânsız olduğu da kabul edilmelidir.

Mayr, Platon'un dört görüşünün biyolojiye zarar verdiğini söyler. Bunlardan birincisi, bahsettiğimiz özcülük ile ilgili fikirleridir. İkincisi, evreni bir 'kozmos' olarak görmesidir ki bu ileride evrim fikrinin ortaya konmasında zorluk çıkarmıştır. Üçüncüsü, canlılığın cansız maddeden kendiliğinden oluşumu fikrini savunan filozofların görüşleri yerine Yaratıcı'yı (*Demiurge'u*) koymasıdır. Dördüncüsü, maddî bedenden ayrı bir cevher olarak ruha yaptığı çok önemli vurgudur. Tüm bu izahlardan anlaşılıyor ki Mayr, Platon'un biyolojik düşünceye zarar verdiğini söylerken aslında materyalist/evrimci düşünce ile biyolojik düşünceyi özdeşleştirmiş bulunmaktadır. Günümüzdeki en büyük evrimcilerden birisi olarak kabul edilen Ernst Mayr, 2000 yılı aşkın bir zamanda süren özcü düşünceden insanları kurtaran kahraman olarak Darwin'i sunar ve onun sayesinde özcülükten popülasyoncu düşünceye geçildiğini söyler. Diğer önemli bir evrim kuramcısı olan Heidegger ise, Nietzsche'nin kendi felsefesini Platonculuğa karşı bir felsefe olarak gördüğünü ve Nietzsche'nin "Tanrı öldü" sözüyle Platoncu metafiziğin ölümünü kastettiğini söyler. Görülüyor ki Batı felsefesinde Platon birçok fikrin kaynağı olarak kabul edilmektedir ve sırf Platon'un karşıt fikri veya panzehiri olmak iddiası bile bir biyolojik yaklaşıma (Darwin örneği gibi) veya felsefî yaklaşıma (Nietzsche örneği gibi) önemli bir konum kazandırabilmektedir. Alfred North Whitehead'in, Batı felsefe tarihini Platon'a düşülmüş dipnotlardan ibaret gören yaklaşımı -aslen abartılı olsa da- önemli gerçeklere işaret etmektedir. Evrimci düşüncenin geç ortaya çıkmasından ve kabulünün zor olmasından en önemli evrimci bilim insanlarının Platoncu düşünceyi buna sorumlu tutması ilginç bir örnektir.

ARİSTOTELES (ARİSTO)

ARİSTOTELES (MÖ 384-322)

Platon'un biyolojiye doğrudan katkısı yoktur, fakat ortaya koyduğu fikirlerin doğa bilimleri ve biyoloji için hem engel olma hem de yol açma açısından önemi vardır. Aristoteles'in ise hem genel felsefesinin, doğa bilimleri ve biyoloji için çizdiği yol çok önemlidir, hem de bir biyolog ve biyoloji felsefecisi olarak ortaya koyduğu ve yaptığı çalışmalar, kendisinden sonraki çok uzun bir dönem boyunca etkili olmuştur. W. Thompson, E. S. Russell ve J. Needham gibi ünlü biyologlar onun koyduğu birçok prensibin günümüze kadar tazeliğini koruduğunu söylerler. Biyoloji tarihi veya biyoloji felsefesi üzerine yazılan kitapların ilk bölümlerinin geniş bir kısmı genelde Aristoteles'e ayrılmıştır. O, karşılaştırmanın bilim için önemini kavrayan ilk kişi olarak anılır. Aristoteles, hocası Platon'un 'idealar' öğretisini şöyle eleştirir:

"Platon'un yazılarında eşyadan ayrı 'idealar' bulunduğunun kanıtını aramak boşunadır. Platon'un 'idealar'la ilgili öğretisi, metafizik problemleri çözmek yerine, gerçek âlemi, aynı adı taşıyan faydasız 'idealar'la daha karmaşık hale getirmektedir. Gerçekten de 'idealar' eşyanın ne meydana gelmesine ne muhafazasına ne anlaşılmasına yardım etmektedirler."

Aristoteles maddî evrenden bağımsız 'idealar'ın varlığını reddederken evrendeki bireylerin özü anlamında 'idealar'ı kabul eder. Yani Aristoteles de Platon gibi özcüdür ama onun özcülüğü, bu evrenin dışında ayrı bir 'idealar' âlemine gözleri çeviren ve bu evreni önemsiz kabul eden bir özcülük değildir. İleride Aristoteles'in özcülüğü, Linnaeus'un biyolojik teorisini de etkileyecektir ve Linnaeus biyoloğun görevini; türlerdeki, Yaratıcı'nın yarattığı özleri ve bu özlere bağlı türleri tespit etmek olarak ifade edecektir. Özcülüğün biyoloji üzerinde çok olumsuz etkisi olduğunu söyleyenler de 19. yüzyıldan (Darwin'den önce) önceki dönemde biyolojiye en önemli katkı yapan kişi olarak yine Aristoteles'i gösterirler. Onun biyolojiye bu katkılarının arkasındaki temel neden olarak felsefesinin deneyciliğe verdiği önemi gösterirler. Aristoteles, açıkça biyolojik çalışmalarını değerlendirirken, gözlemin teoriye göre önceliğini ve teorinin ancak gözlemlerle uyumlu olma durumunda geçerli olduğunu ileri sürer. Aristoteles, sistematik düşünmede hocası Platon'dan, deneyci yaklaşım ve biyoloji alanında ise Hippokrates'ten istifade etmiştir. Fakat sistematik düşünce ve yaptıklarıyla Hippokrates'ten çok daha başarılı ve etkili olmuştur. *'Hayvanların Tarihi'*, *'Hayvan Bedeninin Bölümleri Üstüne'*, *'Hayvanların Üremesine Dair'*, *'Ruh Üstüne'* isimli yapıtları biyoloji açısından oldukça önemlidir. *'Metafizik'* ve *'Fizik'* isimli yapıtlarında ortaya koyduğu fikirlerini anlamak da doğa bilimlerine ve biyolojiye yaklaşımını kavramak için gereklidir. Aristoteles'in biyoloji ile ilgili görüşlerinde zengin bir biyolojik mirasa sahip olmaması, yeterli deney ve gözlemi gerçekleştirememesi, mikroskop gibi araçlara sahip olmaması, ulaştığı sonuçlardaki yanlışlıklarda etkili olmuştur. İçinde bulunduğu olumsuz şartlara rağmen 2000 yıldan fazla süren bir süreci etkileyecek

çalışmalarıyla tarihin en etkili biyoloğu olduğu söylenebilir. Ondan önce bilinen hiç kimse hayvanları böylesine ciddi bir sınıflandırmaya tabi tutmamıştır. O, hayvanları; yaşam tarzları, organları, davranışları gibi kriterler çerçevesinde sınıflandırmıştır. Onun hayvanlarla ilgili sınıflandırması kendisinden 2000 yıl kadar sonra yaşayan Linnaeus ile kıyaslanır. Durağan ve sabit bir evren anlayışını öngören fiziği daha önce (16. yüzyıl) gözden düşmüş olmasına karşın; biyolojide üstatlık mertebesini 19. yüzyıla dek korumuştur. Günümüzdeyse, kavramları ile görüşlerinin çoğu, biyoloji felsefesinin hâlâ gündemindedir. 550 civarında hayvanı gruplandırarak, canlıları; 'yumuşak, sıcakkanlı memeliler' ve 'sert, soğuk bitkiler' gibi farklı hiyerarşik sıralar altında incelemiştir. Onun çalışmaları morfoloji, fizyoloji, embriyoloji, sistematik, hayvan davranışları gibi biyolojinin birçok çalışma alanı için temel oluşturmuştur.

Aristoteles'in biyoloji felsefesi, bazı evrimci filozoflar tarafından 'Evrim Teorisi'nin daha önce ortaya konmamasının önemli sebeplerinden biri olarak gösterilir. Onun biyolojik yaklaşımında, Evrim teorisinde olduğu gibi birtakım sıçramalara (Kambriyen patlaması gibi), umulmadık yıkımlara (mutasyon gibi) ve yeniden kurulmalara (doğal seleksiyon gibi) yer yoktur. Her oluş, öncelikle de canlılar evrenindeki oluşumlar, gayelerini - bir bakıma son biçimlerini- kendi bünyelerinde ve özlerinde bir program olarak taşırlar.

Evrenin bir kaostan oluştuğu (Platon'un düşüncesi) düşüncesinden, kompleks canlıların daha basit canlılardan oluştuğu (Darwin'in düşüncesi) düşüncesine kadar her türlü 'evrim' fikri Aristoteles'in düşüncesine tersti. Aristoteles'in varlığı meydana getiren nedenleri tarifi, canlıların biyolojik varlıklarının kanıtlarını incelediğimiz bu bölümdeki konumuz açısından oldukça önemlidir. O, varlığı meydana getiren nedenleri dört başlıkta inceler:

1. Maddî neden

2. Fail neden

3. Formel neden

4. Gayeci (Teleolojik) neden

Aristoteles'e göre, bilim insanının görevi bu dört nedenin hepsi üzerine bilgi edinmektir. Aristoteles'in meşhur mermer heykel örneğini ele alalım. Her şeyden önce mermerin varlığına gerek vardır. Bu, maddî nedendir. Heykeli yapmak için çekiç ve keskiyle yontma işlemine ihtiyaç duyulur. Bu ise, fail nedendir. Fakat yine, heykelin bir şekil alması, bir at, insan veya benzeri bir şekil kazanması gerekir, gelişigüzel yontulmuş mermer heykel değildir. Bu da, formel nedendir. Heykelin varoluşunun genel nedeni, heykeltıraşın amacının gerçekleşmesidir. Aristoteles buna da, gayesel neden yani bütün şeyin nihâi nedeni der. Bazen formel neden ve gayesel neden aynı olur; bir şeyin son biçimi aynı zamanda sürecin nihâi amacıdır. Aristoteles'in gayeci yaklaşımı, teizm ile uyumluyken ateizm ile uyuşamaz ama bu, ateistlerin gayeci yaklaşımın kelimelerini ve kavramlarını hiç kullanmadıkları anlamına gelmez. Örneğin, gözün açıklaması için "Göz görmeye yarar", kanatlar için "Kanatlar uçmayı sağlar" şeklinde yapılan açıklamalar; gözleri ve kanatları gayesel nedenleri ile açıklayan gayeci ifadelerdir ve biyoloji kitapları bu tip ifadelerle doludur. Bazı evrimci biyologlar (örneğin, botanikçi Paul J. Kramer), dilin bu şekilde kullanımını yanlış bulmakta ve bu şekildeki ifadelerin biyoloji biliminden atılmasını istemektedirler. Ünlü evrimci biyolog Francisco J. Ayala, biyoloji biliminde dilin gayeci kullanımından kaçışın olmadığının farkındadır ve bunda bir sakınca da görmemektedir. Fakat gayesel yaklaşımı 'yapay gayecilik' (*artificial teleology*) ve 'doğal gayecilik' (*natural teleology*) diye ikiye ayırarak, bir ateistin, gayeci kavramları kullanışı ileteistinkileri ayırt etmektedir. Buna göre bir bıçağın keskin yapılmasını, bir arabanın sürülmek için imal edilmesini veya Allah'ın evreni yaratmasını anlatan kişi; 'yapay gayeci' bir yaklaşımda bulunuyordur. Bu yaklaşımda bilinçli oluşturma ve bunun sonucunda tasarım vardır; bıçağı, arabayı ve evreni bunlara içkin olmayan dış ve bilinçli bir

güç oluşturmuştur. Oysa Ayala, 'doğal gayecilik'te her şeyin içkin olduğunu; kuşların kanatlarının oluşumundan bahsederken, tesadüfî mutasyon, adaptasyon, doğal seleksiyon gibi süreçlerin dışında hiçbir güce atıf yapmayan kişinin, 'doğal gayeci' açıklama yaptığını söyler. Görüldüğü gibi teist felsefeci ve bilim insanlarının gayeci yaklaşımı, Ayala'nın sınıflamasına göre yapay gayeciliktir; buna karşın ateist yaklaşımın gayesel terimleri kullanışı doğal gayeciliktir. Burada 'doğal' kelimesinin kullanılışındaki gerçek amacın, doğa-dışı gücü (Yaratıcı'yı), evrenin ve canlıların oluşum sürecinin dışına çıkarmak olduğu (İslâm Literatüründe uzun süre kabul gören ve evrenin yaratılışı ile Allah'ın öz varlığı arasındaki yanlış anlaşılmalara sebebiyet veren Vahdet-i Vücûd anlayışının terk edilmesi gibi, örneğin bu görüşü savunan İslâm âlimlerinden İmâm-ı Rabbânî de son dönemlerinde bu görüşten vazgeçmiştir) görülmektedir. İleride görüleceği gibi, bu yaklaşım tüm evrimcilerin yaklaşımı değildir, sadece ateist evrimcilerin yaklaşımıdır. Teist bir bilim insanı veya felsefeci, evrenden veya canlılardan bahsederken gayesel nedenleri göz ardı edip bilimsel yaklaşımda bulunabilir. Fakat teist bir varlık anlayışına sahip bir kişi, evreni Allah'ın bir tasarımı olarak gördüğü için; tasarımdan dolayı mutlak bir şekilde gayeci yaklaşımı kabul etmiştir (bilimsel yaklaşımda gayeselliği göz ardı etse de).

Jacques Monod ve Ernst Mayr; Aristoteles'in ve teistlerin gayeci yaklaşımı ile ateistlerin gayesel kavramları kullanışını ayırt etmek için 'teleonomi' (gayesel program) kavramının 'teleoloji' (gayesel) kavramının yerine kullanılmasını önermektedirler. Aristotelesçi anlamda 'teleoloji' kavramından kurtulmak için 'teleonomi' kavramının kullanılmasını ilk öneren Pittendrigh olmuştur. Ernst Mayr, 'teleonomi' kavramını gayesel bir süreç için kullanmaktadır ki, bu gayeye giden yolu yönlendiren canlının yaratılış programıdır. Mayr'ın programla kastettiği temelde canlıların DNA'sındaki genetik kodudur. Böylece teistlerin, bilinçli ve kudretli Tasarımcı'nın zihnindeki planı kasteden 'teleoloji'si, ateist/evrimci yaklaşım tarafından; Yaratıcı ve DNA ile

teleoloji ve teleonomi kavramları yer değiştirilerek dönüştürülür. Böylece, biyologların canlıların organları ve davranışları için kullanmaktan kaçınamadıkları 'gayesel ifadeler' meşrulaştırılmış olur.

ARİSTOTELES'TEN SONRA BİYOLOJİ

Aristoteles deneysel ve gözlemsel biyolojiye büyük katkıda bulunduğu gibi biyoloji felsefesi alanında yaptığı tartışmalar da 2000 yılı aşkın bir süre alıntılanmış veya ona cevap verilmeye çalışılmıştır ve onun muhalifleri bile onun önemini yadsımamıştır. Aristoteles, Atina'dan firar ettikten sonra okulunun yönetimini, Platon'un okulundan beri beraber olduğu talebesi Theophrastus'a (MÖ 370-287) bıraktı. O da 30 yılı aşkın bir süre bu okulu yönetip birçok talebe yetiştirdi. Theophrastus'un çalışmaları botanik konusunda kendi döneminin zirvesini oluşturur. O, 500'ün üzerinde bitki türünden bahsetmiş ve 'botaniğin babası' olarak anılmıştır. *'De Causis Plantrum'* (Bitkilerin Sebepleri) ve *'Historia Plantrum'* (Bitkilerin Doğal Tarihi) adlı ünlü eserlerinde, bitkilerin üreme sisteminden hastalıklarına kadar birçok konuyu ele alır. Theophrastus'un yaklaşımının felsefe açısından değeri, deneysel yaklaşıma önem verilmediği bir devirde, deneyin ve gözlemin, bilgi teorisi açısından önemine inanması ve bizzat kendisinin uygulamalarıyla Aristoteles'in bilgisel ve kuramsal mirasını geliştirmesindedir. Bu dönemden sonra biyolojiye önemli katkıda bulunanların birçoğu aynı zamanda hekimdir. Örneğin Herophilus'un (MÖ 300'ler civarı) anatomi konusundaki çalışmaları önemlidir, eserlerinin çoğu kaybolmuş olmasına rağmen başkalarının ondan yaptığı alıntılardan kendisinin yaşadığı dönemin en önemli iki anatomi bilgininden biri olduğu anlaşılmaktadır. Yaptığı otopsilerle insan vücudu hakkındaki bilgilerin birçoğunu ilk defa insanlığa kazandıran da odur. Erasistratus (MÖ 290'lar civarı), Herophilus'un çağdaşıydı ve o da önemli

bir anatomi bilgini ve fizyolojistti. Demokritus'un Atomcu kuramına yakındı. Kalp üzerinde dikkatlice çalıştı ve kapakçıklarını isimlendirdi, dolaşım sistemi ve sinir sistemi üzerine araştırmalar yaptı, beynin kıvrımlarını inceledi. İskenderiyeli bu iki anatomi bilgininin birbirleriyle rekabeti biyoloji biliminin gelişimi açısından önemli sonuçlar verdi. Romalıların biyolojiye katkıları genelde Yunanlılarınkinden daha önemsiz kabul edilir. Milattan sonra 1. yüzyılda yaşayan Plinius (MS 23-79), '*Doğa Tarihi*' adlı geniş kapsamlı bir ansiklopedi yazmış ve bu eser 15 yüzyıl boyunca başvuru kitabı olmuştur.

Antik dönemin son önemli biyoloji bilgini 2. yüzyılda yaşayan Galenos'tur (MS 129-200). Bergama'da doğan Galenos, Roma'da hekimlik ve cerrahlık yaptı, birçok tıp kitabı yazdı. Anatomiciydi; fil, domuz ve maymun gibi birçok hayvanın üzerinde otopsi uygulayarak sinir sistemlerini, kalplerini inceledi. İslâm dünyası üzerinde de büyük bir etki bırakan Galenos, Deneysel fizyolojinin kurucusu olarak kabul edilir. 17. yüzyıla dek biyoloji bilimi üzerinde en etkili birkaç isimden biri oldu. Hatta Aristoteles ile beraber en etkili iki kişiden biri olduğu da söylenebilir.

Galenos ise, kendinden önceki mirastan önemli ölçüde yararlandı ve Aristoteles'in gayeci yaklaşımını benimsedi. Anatomi ve fizyoloji konusunda Aristoteles'i geçmiş olsa da biyoloji felsefesine ve genel felsefeye olan etkisi Aristoteles'in çok gerisindedir. Aristoteles'ten sonra bilgi teorilerinde deneye ve gözleme yer veren tüm bilginlerin katkısı önemli olsa da bunların hiçbirinin felsefî bir sistem kurma ve kendilerinin de etkisi altında oldukları Aristotelesçi sistemi (paradigmayı) değiştirme konusunda girişimleri olmamıştır; çoğu bu paradigmaya bağlı bir şekilde yaptıkları çalışmalarda, tümevarım yöntemiyle mevcut bilimsel bilgiyi geliştirmeyi hedeflemiştir.

İSLÂM DÜŞÜNCESİNDE BİLİM VE BİYOLOJİ

Galenos'tan sonra uzun bir dönem çok önemli sayılabilecek biyolojik bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Bu süreç, İslâm düşüncesinin en önemli eserlerinin verildiği 9.-13. yüzyıllar arasındaki döneme kadar devam etti. İslâm dini, 7. yüzyılda ortaya çıktı ve İslam'ın esas kaynağı olan Kur'ân, tüm varlıkları Allah'ın varlığının delilleri olarak nitelendirerek Müslümanları bunların incelenmesine teşvik etti. Kur'ân'ın ayetlerinin şekillendirdiği zihinler, bilimsel çalışmayı bir ibadet ve Allah'a yaklaşmanın aracı olarak değerlendirdiler. Kur'ân'ın dili bilimsel ilerlemenin uluslararası vasıtası oldu. Bu yüzyıllarda yaşamış Cabir bin Hayyan, Kindi, Harizmi, Fergani, Ebu Bekr er-Razi, İbn Sina, Biruni, İbn Yunus, İbnül Heysem gibi Müslüman bilim insanlarının Batı'da eşdeğerleri bulunmamaktaydı. Ortaçağ hakkında 'karanlık çağ' denmesi Batı medeniyeti için doğru olabilir ama bu dönemdeki İslâm düşüncesinin bilimsel başarısı

için bu ifadeyi kullanmak uygun değildir. Ünlü bilim tarihçisi Sarton, 8. yüzyılın ikinci yarısından 12. yüzyıla kadarki kronolojiyi her yarım yüzyıla bu dönemlere damgasını vurmuş Müslüman bilim insanlarının adını vererek düzenlemekte ve topyekün bu dönemi 'altın çağ' olarak nitelemektedir. Müslümanlar, ilmin gerçek sahibi olarak Allah'ı gördükleri için; yabancı toplumlardan bilgi almada, bu toplumlardan çeviriler yapmakta bir sakınca görmediler. Hint, Fars, Mezopotamya bölgesindeki birikimden ve de özellikle Yunan mirasından yararlanıldı. Önceki insanların bilim ve düşünceye katkılarını kendi eserleri sayarak, faydalı olanı almayı, faydasız olana itibar etmemeyi prensip edindiler. Yunan bilim ve düşüncesini ayrıntılarıyla tercüme edip korumalarına ve ondan faydalanmalarına rağmen Yunan mitolojisini çoktanrıcılığın bir şekli olarak niteleyip dikkate almamışlardır. Müslüman düşünürler, sadece kendilerinden bir şey katmadıkları tercümeler yapmamışlar; daha baştan kendi inançları, varlık anlayışları çerçevesinde seçimler yaparak etkili olmuşlardır. Özellikle Aristoteles'in ve Galenos'un, onlardan sonra ise Hippokrates'in, İslam dünyasındaki biyoloji biliminin gelişiminde en etkili kişiler olduğu söylenebilir. Hippokrates ve Galenos'ta yer alan uyum ve denge fikri ile İslâm'da önemli bir yer tutan uyum ve denge fikri arasındaki ilişki de bunu kolaylaştırmıştır. İslâm'daki, canlıları, Allah'ın varlığının ve gücünün delili olarak gören anlayışın, Aristoteles'in ve onu izleyen Galenos'un gayeci yaklaşımıyla uyumlu olması da; onların, İslam düşünürlerince benimsenmelerinde etkili olmuştur. İslam düşünürleri bilgilerini sadece tercümelerle arttırmakla kalmamış, sistematik deney ve gözlemle bilgi edinmenin bilgi teorisi açısından önemini kavramışlar ve birçok keşifler yapmışlardır. Örneğin İbnün Nefs'in küçük kan dolaşımını keşfi önemlidir. İbnün Nefs, Galenos'un yanlış düşüncelerini düzelterek kalbin üç değil iki karıncıktan ibaret olduğunu bulmuştur. Hayvanbilimi (Zooloji) alanında da Cahız'ın *'Kitab el-Hayevan'* (Hayvanlar Hakkında Kitap) adlı kitabı kendi döneminin en önemli eserlerindendir. O, Aristoteles'in

fikirlerinden faydalanmış, onları hem geliştirmiş, hem de eleştirmiştir. Cahız, hayvanbilimini (zoolojiyi), dini araştırmaların bir dalı haline getirmiştir. Bu durum, doğa bilimleri üzerine çalışmayı, ibadet kabul eden devrin genel anlayışıyla uyumluydu. Kur'ân canlı varlıklara özel bir itina göstermiştir. Nitekim birisi Kur'ân'ın en uzun suresi (Bakara (İnek veya buzağı) Suresi) olmak üzere Kur'ân'da tam altı sure (Ankebut (Örümcek), Nahl (Arı), Fil, Neml (Karınca) Sureleri gibi) adını hayvanlardan almaktadır.

Müslüman bilim insanları botanik konusunda da önemli eserler verdiler. Örneğin, Ebu Hanife ed-Dineveri'nin '*Kitab en-Neba*' (Bitkiler Kitabı) adlı eseri muhtemelen 9. yüzyılın en önemli botanik kitabıdır. İhvan-ı Safa'nın, İbn Sina'nın, İbn Bacce'nin de botanik konusundaki eserleri, kendi ve kendilerinden sonraki dönemlerde etkili olmuşlardır. İbn-ül Heysem'in optik konusundaki çalışmaları, 16-17. yüzyıla kadarki bu alanda yapılmış en önemli bilimsel çalışmalardan birisidir. Optikteki bilgi birikimi astronomi için olduğu kadar biyoloji için de hayati önemde olmuştur. Nasıl çağdaş astronomi gelişmesini teleskopa borçluysa, çağdaş biyoloji de mikroskopa borçludur. Bu yüzden optikteki gelişmeye katkısı olan İbn-ül Heysem biyoloji açısından da önemli bir yere sahiptir. Roger Bacon'dan, Vitello'dan, Leonardo da Vinci'ye dek birçok önemli bilim insanı optikle ilgili çalışmalarında İbnül Heysem'in optikle ilgili kitabından faydalanmışlardır.

Modern biyoloji ve 'Evrim Teorisi', Batı medeniyetinin bilimsel ortamında gelişti. Bu yüzden, Batı bilimi ve biyolojisinin beslendiği kaynaklar olan Grek medeniyetini ve İslam düşüncesini tanımamız, Doğu ve Batı medeniyetlerinin gelişimininde pozitif bilimlerin yerini daha iyi kavrayabilmemiz için faydalı olacaktır. İslâm düşüncesinden yapılan çevirilerle Batı, kendi tarihsel köklerini dayandırdığı ve yoğun etkisi altına girdiği Grek mirasını keşfetmiş oldu. Batı, İslam düşüncesinden tercümelerle Grek medeniyetini keşfederken, İslam

düşüncesinin Grek medeniyetini yorumlayışını ve İslam bilim insanlarının metodolojisini ve keşiflerini de kendi içine almış oldu ve böylece Batı'da Rönesansla birlikte bir aydınlanma hareketinin temelleri de atılmış oluyordu. Albertus Magnus, Thomas Aquinas, Duns Scottus gibi Batı medeniyetinin önemli isimleri, özellikle İbn-i Sina ve İbn-i Rüşd'ün düşüncelerinden derinden etkilendiler.

Roger Bacon'a nispet edilen deneysel metodu kurma şerefinin aslında Müslüman bilginlere ait olduğu, teori ve deneyin metodolojik bütünlüğü konusunda Bacon ve Leonardo da Vinci gibi ünlü bilim insanlarının, Müslüman bilim insanlarından ciddi etkiler aldıkları ünlü Batılı bilim tarihçilerince de ifade edilmiştir. 11. ve 13. yüzyıllarda Arapçadan Latinceye yapılan tercümeler Avrupa'da bir eğitim devrimine yol açmış ve dolayısıyla Batı'da mevcut şekliyle üniversitenin doğuşunda etkili olmuştur. Arapçadan yapılan tercümelerle Batı dillerine giren kelime ve kavramlar, özellikle 16. yüzyılda bu konuda gösterilen özel bir gayretle Batı'nın bilimsel terminolojisinden çıkarıldı. İslâm düşüncesinin biyoloji alanındaki en etkili isminin İbn-i Sina olduğunu söylemek mümkündür. Özellikle '*El-Kanun fi't-Tıbb*' (Tıp Kanunu) isimli eseri biyoloji ve tıp alanlarında yüzyıllarca (yaklaşık 500 yıl boyunca) Batı'da ders kitabı olarak okutulmuştur. 15. yüzyılın sonlarına doğru '*el-Kanun*', Galenos'un eserleriyle birlikte Batı Avrupa'daki tıp fakültelerinde okutuluyor ve yorumlanıyordu. Bilhassa 13. yüzyıldan itibaren İtalya'da büyük bir ilgiyle karşılanmıştır. Müslüman bilim insanları teistik (Dinsel) bir varlık anlayışını, deney ve gözleme önem veren bir bilgi teorisini ve bilim anlayışını, farklı medeniyetlerin bilimsel mirasından faydalanmayı gerekli gören bir zihniyeti, evreni ve canlıları tanıma faaliyetlerini ibadet kabul eden bir imân anlayışıyla birleştirdiler. Tüm bunları kendi bünyelerinde sentezleyen İslâm düşüncesi, Batı medeniyetine önemli bir miras aktardı ve bu miras Batı'nın bundan sonraki felsefî ve bilimsel macerasında etkili oldu.

İSLÂM DÜŞÜNÜRLERİNDE 'EVRİM' FİKRİ

İslâm düşüncesinin Batı'nın modern biliminin ve biyolojisinin oluşumunda hem deneyci ve gözlemci metodolojiyi teşvik ederek hem kendi deney ve gözlem sonuçlarını aktararak hem de Grek medeniyetinin mirasıyla Batı'yı buluşturarak etkili olduğu doğrudur. Fakat Lamarck ve özellikle de Darwin tarafından ortaya konan, sonra başta genetik olmak üzere biyolojideki gelişmelerle yeniden formüle edilen 'biyolojik Evrim Teorisi'ni, Batı'nın, İslam düşüncesinden aldığını söylemek için yeterli ve tutarlı bir delil bulunmamaktadır. Bazılarının yaptığı gibi Anaximander'de 'Evrim Teorisi'ni aramak hata olduğu gibi, İslam düşüncesi içindeki İhvan-ı Safa'da 'Evrim Teorisi'ni aramak da hatalıdır. Bu, İslam düşünürlerinde 'evrim' fikri olmadığı anlamına gelmemektedir. Bazı araştırmacılar bu düşünürlerdeki 'evrim' kavramına işaret ettiklerinde, birçok kişinin 'evrim' kavramıyla 'biyolojik Evrim Teorisi'ni karıştırdığı görünmektedir. Bu çok tekrarlanan, kavramların yanlış kullanılmasından kaynaklanan hata, sıkça tarafların anlaşılamamasına sebep olmaktadır. 'Evrim' kavramı ile daha kompleks bir varlık türünün daha basit bir varlıktan meydana gelmesi kastedilir. Örneğin, gaz bulutlarının sıkışmasından gezegenlerin oluşumu şeklinde kozmolojik seviyede bir evrim de hidrojen ve oksijenin birleşmesinden suyun oluşması şeklinde kimyevi seviyede bir evrim de 'evrim' kavramının içine girer. Biyolojik anlamda ise, Lamarck ve özellikle Darwin tarafından ortaya konan 'Evrim Teorisi' ile her bir canlı türünün, diğer bir türün değişimi sonucu oluştuğu kabul edilir. Bu yüzden türlerin sabitliğini savunan herkes 'Evrim Teorisi' ile tam olarak zıt kutuptadır. 'Evrimci' fikirleri gösterilirken türlerin değişmezliğini savundukları da aynı araştırmacılar tarafından gösterilen Nazzam, Biruni, İhvan-ı Safa 'evrimci' kabul edilseler de 'Evrim Teorisi'ni önceden

sezinledikleri söylenemez. Cahız, canlılar arasındaki hayat kavgasından, Biruni canlı türlerin içindeki çeşitlilikten ve türlerin seçimi ile ıslah edilmelerinden bahsetmişlerse de hiçbirinin bugünkü anlamda bir 'Evrim Teorisi'ni savunduğu söylenemez.

Canlıların 'varlık mertebeleri' olduğu görüşünü ve bu görüşe göre canlıları sıralamayı 'Evrim Teorisi'nden ayırt etmek gerekir. Aynı hata Aristoteles için de yapılmış, onun canlıları 'varlık mertebeleri'ne göre dizişinden, 'Evrim Teorisi'ni öncelediğini düşünenler olmuştur. İbn Miskeveyh'in de yaptığı gibi canlıları 'varlık mertebeleri'ne göre ayıran hiyerarşik bir diziliş, basit canlıdan kompleks canlıların evrimleştiğini söyleyen sıralamaya benzeyebilir. Fakat 'varlık mertebeleri'ne göre canlıları dizişte canlı türlerinin birbirlerinden evrimleştikleri iddiası yer almazken 'Evrim Teorisi'nin en temel iddiası budur. Bazı düşünürler ise Kur'ân'da bir ceza olarak anlatılan '*mesh*' olayına dayanarak bir türden diğerine dönüşmeyi mümkün görmüşlerdir (Bu konuya 5. bölümde detaylı bir şekilde değinilmektedir). Sınırlı sayıda türün birbirinden evrimleşmesiyle, bütün türlerin, cinslerin, familyaların, sınıfların evrimleşerek oluştuğunu söyleyen 'Evrim Teorisi' arasında önemli farklar vardır. Türler arası geçişi mümkün görmekle, bütün canlıların birbirinden oluştuğunu söyleyen sistematik bir görüşü ortaya koymak arasında ciddi bir derece farkı vardır. Bir düşünürün, sırf türler arası geçişi mümkün gördüğü için 'Evrim Teorisi'ni öncelediğini söylemek zorlama olacaktır.

Müslüman düşünürlerde 'evrim' görüşü olduğunu söyleyenler üç tip 'evrim' kastetmektedirler. Bunların birincisi, biyolojik evrimdir ve türlerin değişimi bu evrimin konusudur. İkincisi, sosyal evrimdir ve medeniyetlerin gelişimi gibi faktörler buna dahildir. Üçüncüsü de, ise insanın ahlaki ve manevi açıdan gelişimini anlatan psikolojik evrimdir. Günümüzde birçok kişi 'evrim' kavramıyla 'Evrim Teorisi'ni anladığı için, bu saydığımız üç 'evrim' görüşünden herhangi biri kastedildiğinde ayırım yapılamayabilmektedir; ama

yapılması gerekmektedir. Örneğin, Mevlanâ'nın manevi açıdan gelişimi kasteden şiirlerinin, 'biyolojik Evrim Teorisi'niöncelemesi şeklinde yapılan yorumlar doğru kabul edilemez. Mevlanâ'nın açıklamaları da canlıların, hiyerarşik varlık mertebelerine göre dizilmelerini öngören 'Varlık Mertebeleri' ve 'Canlıların Sınıflandırılması' anlayışı ile ilgilidir. Cahız'ın evrimi öncelediğini söyleyen bir görüş Cahız'ın bilimsel, biyolojik yaklaşımından dolayı daha çok tartışmaya değerdir; fakat tasavvufi şiirsel bir eserin birkaç beytinden dolayı Mevlanâ'yı biyoloji alanına çekmek hatadır.

Mevlanâ'nın, kendi alanındaki birinden beklendiği gibi 'psikolojik evrime' işaret ettiğini veya ruhsal gelişimi vurguladığını söylemek daha doğru olacaktır. Dolayısıyla bazı İslâm düşünürlerinin doğal seleksiyona ve dönüşümcülük fikrine işaret etmeleri önemlidir. Fakat çok önemli olan bir nokta, bu ifadelere dayanarak 'Evrim Teorisi'nin Müslüman düşünürler sayesinde veya onlar tarafından ortaya konduğunu söyleyecek yeterli, sistematik ve ikna edici verilere sahip olmamamızdır. Canlılar dünyasında doğal seleksiyonun varlığını tespit etmek ile yeni türlerin, cinslerin, familyaların oluşumunu Darwin gibi 'doğal seleksiyon'la açıklamak çok farklıdır. Türlerin değişimine işaret edilmesi ise biyolojik açıdan ciddi bir öneme sahiptir. Fakat bütün canlıları böylesi bir değişimin sonucu görmek ile bu değişimin sınırlı şekilde gerçekleştiğini söylemek oldukça farklı fikirlerdir. Diğer yandan, 'Evrim Teorisi' ile karıştırmamak gerekmekle birlikte, birçok ünlü İslam düşünürünün felsefelerinde 'evrim' kavramının önemli bir yere sahip olduğu rahatlıkla söylenebilir.

Şimdi bu konuyu işleyen büyük İslâm Mutasavvuflarından en önemli ikisi olan Yunus Emre ve Mevlanâ'nın Evrim'le ilgili fikirlerine eserlerinden örnekler vererek kısaca değinelim.

YUNUS EMRE'DE 'EVRİM' FİKRİ

YUNUS EMRE (MS 1240-1320)

Kitabımızın bu birinci bölümünde, bu eserin yazılmasında eserlerinden manevî ilhâm aldığım, Türk dünyasının yetiştirdiği en büyük tasavvuf ehillerinden olan Yunus Emre ve Mevlanâ Celâleddin-i Rumî'yi ve Onların 'Evrim' düşüncesiyle ilgili fikirlerini tanıtmaya çalışacağım.

HAYATI ve ESERLERİ: Türk milletinin yetiştirdiği en büyük tasavvuf erlerinden ve Türk dili ve edebiyatı tarihinin en büyük şairlerinden biri olan Yunus Emre'nin hayatı ve kimliğine dair hemen hemen hiçbir şey bilinmemektedir. Yunus'un bazı mısralarından, 1273'de Konya'da ölen, yine tasavvuf edebiyatının büyük ustası Mevlanâ Celaleddin Rumî ile karşılaştığı anlaşılmaktadır; buradan da Yunus'un 1240'larda ya da daha geç bir tarihte doğduğu sonucu çıkarılabilir. Fakat bilinen hususlar, onun Risalet-ün-Nushiyye adlı eserini H.707

(M.1308) yılında yazmış olması ve H.720 (1321) tarihinde vefat etmesidir. Böylece H.638 (M.1240-1241) yılında doğduğu anlaşılan Yunus Emre, XIII. yüzyılın ikinci yarısıyla XIV. yüzyılın ilk yarısında yaşamıştır. Bu çağ, Selçukluların sonu ile Osman Gazi devrelerine rastlamaktadır. Yunus Emre'nin şiirlerinde bu tarihlerin doğru olduğunu gösteren ipuçları bulunmakta; şair, çağdaş olarak Mevlanâ Celaleddin, Ahmet Fâkıh, Geyikli Baba ve Seydi Balum'dan bahsetmektedir. Yunus Emre'nin Türbesinin nerede olduğu, Sarıköylü veya Karamanlı oluşu meselesi bugün hala belli değildir. Yüzyıllardan beri halk arasında yaşayan inanca göre O, Sivrihisar yakınında Sarıköy'de doğmuş, çiftçilikle meşgul olmuş, Taptuk Emre adlı bir şeyhe intisap etmiş, tekkelerde yaşamış ve veliliğe erişmiştir. Anadolu'da on ayrı yerde mezarı (daha doğrusu manevî makamı) olduğu ileri sürülen Yunus Emre, halk arasındaki inanca ve bazı tarihi kaynaklara göre Sarıköy'de ölmüştür ve orada yatmaktadır. Bugün, Eskisehir-Ankara yolu üzerindeki Sarıköy istasyonu yakınında, Yunus Emre'nin türbesi ve bir müze bulunmaktadır. Yunus Emre, dünya kültür ve medeniyet tarihinde bir merhale olmuştur. Kültürümüzün en değerli yapı taşlarındandır. Zira Yunus Emre, sadece yaşadığı devrin değil, çağımız ve gelecek yüzyılların da ışık kaynağıdır. Allah ve cümle yaratılmış mahlukları içine alan sonsuz sevgisinden kaynaklanan fikirleri, dünya üzerinde insanlık var oldukça değerini koruyacaktır.

Yunus Emre'nin amacı, sevgi yoluyla dünyada yaşayan tüm insanların, hem kendileriyle hem evrenle kaynaşmasını sağlamak ve sonsuz yaşamda ebedi hayata hazırlıklı olarak doğmalarını sağlamaktır. Yunus Emre adı, her Türk ve Türk kültürünü tanıyıp seven herkes için bir şeyler ifade eder. Şiirlerinde, her devrin okuyucusu ya da dinleyicisi kendini etkileyecek bir şey bulmuştur. İlk kez Yunus, şiirlerinde büyük ölçüde Türkçe kullanmıştır. Yunus'la birlikte dil, daha renkli, canlı ve halk zevkine uygun bir hale gelmiştir. Gerçi şiirlerinin bir çoğunda, aruz veznini kullanmıştır, fakat en

güzel ve tanınmış şiirleri Türkçe hece vezniyle yazılmıştır. Böylece, şiirleri kısa zamanda yayılarak benimsenmiş ve ilahi olarak da söylenerek günümüze dek ulaşmıştır.

YUNUS ve HACI BEKTAŞİ VELİ'nin bir hikayesi şöyle anlatılır: O bölge köylerinden birinde, Yunus adında, rençberlikle geçinir, çok fakir bir adam vardı. Bir yıl kıtlık oldu. Yunus'un fakirliği büsbütün arttı. Nihayet birçok kerâmet ve inayetlerini duyduğu Hacı Bektaş'a gelip yardım etmeyi düşündü. Sığırının üstüne bir miktar alıç (yabani elma) koyup dergaha gitti. Pir'in ayağına yüz sürerken hediyesini verdi; bir miktar buğday istedi. Hacı Bektaş ona lütufla muamele ederek, birkaç gün dergahta misafir etti. Yunus geri dönmek için acele ediyordu. Dervişler Pir'e Yunus'un acelesini anlattılar. O da: "Buğday mı ister, yoksa erenler himmeti mi?" diye haber gönderdi. O buğday istedi. Bunu duyan Hacı Bektaş tekrar haber gönderdi: "İsterse o alıcın her tanesince nefes edeyim!" dedi. Yunus buğdayda ısrar ediyordu. Hacı Bektaş üçüncü defa haber gönderdi: "İsterse her çekirdek sayısınca himmet edeyim" dedi. Yunus yine buğdayda ısrar edince; emretti, buğdayı verdiler. Yunus dergâhtan uzaklaştı. Yolda yaptığı kusurun büyüklüğünü anladı. Pişman oldu. Geri dönerek kusurunu itiraf etti. O vakit Hacı Bektaş, onun kilidinin Taptuk Emre'ye verildiğini, isterse ona gitmesini söyledi. Yunus bu cevabı alır almaz hemen Taptuk dergahına koşarak kendisini YUNUS yapacak manevi eğitimine başladı. Salihli kazası civarında Emre adlı, yetmiş evlik bir köyde taştan bir türbenin içinde,Taptuk Emre ve çocukları ile torunları yatmaktadır. Türbenin eşiğinde de, bir başka mezar vardır. Bu, Yunus'un birçok mezarlarından biridir. Bir rivâyete göre, Yunus Emre kapı eşiğine kendisinin gömülmesini vasiyet etmiş. Şeyhini ziyaret etsinler ve kendi mezarını çiğneyerek geçsinler diye.

YUNUS EMRE VE TASAVVUF: Yunus EMRE, islam tarihinin en büyük bilgelerinden olup yaşadığı ve yaşattığı inanç sistemi; Kur'ân'ın özüne ulaşarak, Tek

olan gerçeğin (Allah) sırlarını keşfetme ilmi olan tasavvuf ve Vahdet-i Vücud'tur. Bu inanç sisteminde tek varlık Allah'dır. Allah bütün bilinen ve bilinmeyen âlemleri kapsamıştır, tektir, önsüz ve sonsuzdur, yaratıcıdır. Eşi, benzeri ve zıddı yoktur. Bilinen ve bilinmeyen tüm evren ve âlemler onun zatından sıfatlarına olan tecellisidir. Âlemlerdeki tüm oluşlar ise, onun isimlerinin tecellisidir. Her bir hareket, iş, oluş (fiil) onun güzel isimlerinden birinin belirişidir.

***

Hak cihana doludur, kimseler Hakkı bilmez
Baştan ayağa değin, Haktır ki seni tutmuş
Haktan ayrı ne vardır, Kalma guman içinde

***

Dolayısıyla, evrende var saydığımız tüm varlıklar onun varlığının değişik suretlerde tecellileri olup, kendi başlarına bir varlıkları yoktur. Bu çokluğu, ayrı ayrı varlıklar var zannetmenin sebebi ise beş duyudur. Beş duyunun tabiatında olan eksik, kısıtlı algılama kapasitesi, bizi yanıltır ve çoklukta yaşadığımızı var sandırır. Ayrı ayrıymış gibi algılanan bu nesnelerin, ve herşeyin kaynağı Allah'ın esmasının (isimlerinin) manalarıdır. Manaların yoğunlaşmasıyla bu "Ef'âl Âlemi" dediğimiz çokluk oluşmuştur. Bir adı da "Şehâdet Âlemi" olan, ayrı ayrı varlıkların var sanıldığı; gerçekte ise Allah isimlerinin manalarının müşahede edildiği âlemdeki çokluk Tek'in yansıması, belirişidir. Bu izaha tasavvufta Vahdet-i vücud (Varlıkların birliği, tekliği) denir. Cenab-ı hak varlığını zuhûra çıkarmadan evvel gizli bir varlıktı. Bilinmeyen bu varlığa, Gayb-ı Mutlak (Mutlak Görünmezlik), Lâ taayyün (Belirmemişlik), Itlak (Serbestlik), Yalnız Vücud, Ümm-ül Kitap (Kitabın Anası), Mutlak Beyan ve Lahut (Ulûhiyyet) Âlemi de denir.

***

Çarh-ı felek yoğidi canlarımız var iken
Biz ol vaktin dost idik, Azrâil ağyar iken.
Çalap aşkı candaydı, bu bilişlik andaydı,

Âdem, Havva kandaydı, biz onunla yâr iken.
Ne gök varıdı ne yer, ne zeber vardı ne zir
Konşuyuduk cümlemiz, nûr dağın yaylar iken."
"Aklın ererse sor bana, ben evvelde kandayıdım
Dilerisen deyüverem, ezelî vatandayıdım.
Kâlû belâ söylenmeden, tertip-düzen eylenmeden
Hakk'dan ayrı değil idim, ol ulu dîvândayıdım."
"Bu cihana gelmeden sultan-ı cihandayıdım
Sözü gerçek, hükm-i revân ol hükm-i sultandayıdım."

***

ADEM yaratılmadan can kalıba girmeden
Şeytan lanet olmadan arş idi seyran bana

***

Sonra Allah bilinmekliğini istemiş ve varlığını üç isimle belirlemiş taayyün ve tecelli ettirmiştir.

1. CEBERUT (İLAHİ KUDRET) ÂLEMİ: Birinci taayyün, Birinci tecelli, İlk cevher ve HAKİKAT-I MUHAMMEDİYE olarak da bilinir.

***

Yaratıldı MUSTAFA, yüzü gül gönlü safa
Ol kıldı bize vefâ, ondandır ihsan bana
Şeriat ehli ırak eremez bu menzile
Ben kuş dilin bilirim, söyler SÜLEYMAN bana

***

2. MELEKÛT (MELEKLER) ÂLEMİ: İkinci taayyün, İkinci Tecelli, Misal ve Hayal Alemi, Emir ve Tafsil Alemi, Sidre-i Münteha (Sınır Ağacı) ve BERZAH da denir.

3. ŞEHÂDET (ŞAHİTLİK) VE MÜLK ÂLEMİ: Üçüncü taayyün, Nasut (İnsanlık), His ve Unsurlar Alemi, Yıldızlar, Felekler (Gökler), Mevâlid (Doğumlar) ve Cisimler Âlemi diye bilindiği gibi, Arş-ı Âzam da bu makamdan sayılır.

Tüm bu oluşlar Kur'ân'ı Kerimde "Altı günde yaratıldı" âyetiyle beyan edilirken, Altı günden maksadın mutasavvıflarca, gün değil hal'e ait olduğu kabul edilir.

Bu haller Allahın insanlara lutfettiği görünmeyen şeylerden altı sıfatıdır:

1. Semi (İşitme),
2. Basar (Görme),
3. İdrak (Kavrama),
4. İrade (İsteme),
5. Kelam (Konuşma) ve
6. Tekvin (Yaratma).

Cenab-ı Hakkın Zatına ait bu sıfatların Âdemin kutsal varlığında belirmesi, "İnsan benim sırrımdır" veya "İnsanı kendi sûretimde yarattım" sözünün bir hükmüdür. Tasavvufa göre, Varlığın Başlangıcı ve Son sınırı ise Aşk'tır. O yüzdendir ki, sayılan bu âlemler Aşkın cezbesiyle pervane haldedir. Cenab-ı Hak varlığını, kudret eliyle zuhûra getirmiş ve üç isimle taayyün, tecelli ve tenezzül etmiştir. Buna yaratış sanatı (Cenab-ı hakkın kuvvetinden, kudretine hükmederek cemâlini ve celâlini eserlerinde yani varlık yüzünde göstermesi) de denir ki, Belirme cilvesi (Aşık olması sonucunda Batının Zahire çıkıp, âlemlerin nurlarının ve olayların bilinmesi) ve Birlik oyunu (Zatından sıfatına tecelli etmesi ile kendi varlığını kendinde zuhûra getirip, birlik ve vahdetini ahadiyyet (teklik) sırrına meylettirmesi) denir. Bunda zaman ve mekan kaydı yoktur. Ancak hiçlik mertebesine çok yakın olan tek bir "An" vardır. Çünkü mutlak zaman içersinde Bâtın (gizli), Zâhire (görünen) çıkıp farkedildikten sonra, âlemlerin nurları (ışıkları) ve ilâhî olaylar bilinmiştir. Dolayısıyla, Bilmek ve İlim ancak bu mertebede mümkün olabilir. Buna Hakkal Yakîn de denir. Bu mertebenin altındaki bilmekler ise, tam bilmek değil, yani İlmel Yakîn halidir. Daha sonra ayrı ayrı bilgi paketçikleri ve kodlanmış veri yığınları halindeki Kainata yansıyan bu varlık şekilleri ve renkleri görülüp, ayrı ayrı unsurları oluşturacak şekilde birleştiğinde isimler (Eşyanın tanınmasını sağlayan isimler, yani Esmâ) meydana çıkmıştır ve böylece (Mülk mertebeleri, yani Cisimler âlemi) vücuda gelmiş olur ve Zâhir âlem belli olup mutlak varlık bilinmiştir.

***

Mani evine daldık, vücuda seyran kıldık
İki cihan seyrini, cümle vücudda bulduk
Yedi gök yedi yeri, dağları denizleri
Cenneti cehennemi, cümle vücudda bulduk

***

Cebnab-ı Hakkın bu âlemi yaratmaktan maksadı bilinmekliğini istemesidir. Ortaya çıkan şeylerin belirişine sebepse Âdem (İnsan)'ı yaratmasıdır. Varlığa ilâhî sıfatlar, sırrına ise Âdem denir. Dolayısıyla Âdem-İnsan, mevcudattın bir özetidir.

***

Tevrat ile İncili, Furkan ile Zeburu
Bunlardan beyanı cümle vücudda bulduk
Yunusun sözleri hak, cümlemiz dedik saddak
Kanda istersen anda HAK, cümle vücudda bulduk

***

Büyük mutasavvıflardan Sunullah Gaybi divanında geçen Keşf-ül Kıta kasidesinde;

"Bir vücuttur cümle eşya, ayni eşyadır Hudâ,
Hep hüviyettir görünen, yok Hudâ'dan maadâ... "

mısralarıyla, Evvel ve Âhirin izafiliğini, meydana gelen her şeyin ilahi tecelliden ibaret olduğunu anlattığı bu şiirde, Hüviyetin zuhûrunu dile getirir ve Zâtına duyduğu aşkla güzelliğini seyretmek isteyen o Tek ve Mutlak olanın zuhûra gelme muradıyla, gizli hazinesinin fetholup sırrın keşfedilir hale gelmesi için, Arşı, Kürsiyi, unsurları, nebat, ve hayvanı geçtikten sonra, en kemâl haliyle kendini ancak insanda seyrettiğini anlatır.

Buna göre, Cisimler âlemi dört ruhdan (aslında tek) oluşmuştur:

1- İnsanî Ruh,
2- Hayvanî Ruh,
3- Nebatî Ruh,
4- Madenî (Cemadî) Ruh.

YUNUS EMRE'NİN VARLIK ANLAYIŞI: Bu âlem, cereyan ve deveran üzerine kurulmuştur. Deverandan cereyan, cereyandan ise hayat meydana gelmektedir. Bu bir kanundur. Böylece varlıkların her biri esmanın (isimlerin) mazharı olup, Külli iradenin hükmünü yerine getirmekte ve nefsine yani zannına göre Rabbini bilmektedir. Bu durumlar dünyada ilâhî bir düzen, değişmez bir kuraldır. Allahın tezâhürü böyle gerektirmekte olup, bütün varlıklar onun kader çizgisi içinde kulluk görevini yerine getirmekle yükümlüdür. "Her bir birim varoluş gayesinin gereğini meydana getirmek üzere görevlendirilmiştir ve kişi ilm-i ilâhide, şu anda hangi hareket üzere ise o biçimde programlanmış olarak vardır." Aslında varlıklar bir bütündür. Fakat parçaları ile karakter taşırlar. Dolayısıyla, bütün eşya ve varlıklar insanda biraraya gelir. Evrenin başlangıç ve bitiş noktası insandır. Sonsuz varlıkların âyetlerinin tecelli ettiği yegâne varlık da yine insandır. Kelime-i tevhid de bu durum bir sır olarak ifade edilmektedir. Cenab-ı Hak: "*Lâ ilahe illallah*" diyerek varlığını ve birliğini ortaya koymuş "*Muhammedün Rasûlullah*" demekle de anlam ve maksadı açıklamıştır. Biraz daha açarsak; "Lâ ilahe" demekle sıfatının belirişinden önceki varlığını gizli olan Rablığını açıklamış, "illallah" demekle de varlığı tecelli ettikten sonraki durumu yani yaratılmışlar âlemini ifade edilmiştir. Burada eşyadaki varlığı ve ilâhî sıfatları ispat etmekte olup, bu da aslının yansıması olan Ceberrut, Melekût ve Mülk âlemleridir. Bu âlemlerdeki beliriş ise, fânidir fakat bunların aslı bâkidir. Kısaca bilinmekliğine sebeptir.

Aslında Yaratılışı açıklayan veya Varlıkları sınıflandıran bütün teorilerdeki bu bölümlemeler ve izahâtlar anlatım kolaylığı içindir. Aslında ayrı gayrı yoktur. "Muhammedün Rasûlullah" ile de varlığına delil olarak bilinmesi ve tasdik edilmesini istemiştir. Hükmünün icrasının onunla olduğu anlatılmış oluyor. Bu da onun rahmet ve şefaat edici olduğunu müjdeleyerek sanatındaki hikmeti beyan etmiş oluyor. Zâtı ve şahsıyla tanıyamadığımız Allah'ı, tecellileriyle ve sıfatları ile tanırız. Allah'ın zatı sıfatlarla, sıfatlar da varlıklar,

hareketler ve olaylarla perdelidir. Varlık perdesini aralayan bir kişi hareketleri, hareketler perdesini geçen sıfatların sırlarını, sıfatlar perdesini aralayan da zatın nurunu görür ve orada yok olur.

***

"Kim bildi efâlini
Ol bildi sıfatını
Anda gördü Zatını
Sen seni bil seni
Görünen sıfatındır
Anı gören Zatındır
Gayrı ne hâcetindir
Sen seni bil sen seni " (Hacı Bayram-ı Veli)

***

Ayrı ayrı manalar izhâr eden varlıkların kendilerine ait bir varlığı olmadığı, varlığın Allah'a ait olduğunu idrak Tevhid, bunu yaşam biçimine dönüştürmek ise Vahdet'tir. İnsanı Allah'a karşı perdeleyen en büyük şey, onun kendi varlığıdır. Allah, apaçık olan bir gizli ve büsbütün gizli olan bir apaçıktır! Allah'ın zatı sıfatlarda, sıfatlar fiillerde, fiiller varlıklarda ve olaylarda ortaya çıkmaktadır. Allah bütün yarattıklarının her zerresinde her an hazır ve onları sürekli yönlendirmektedir. "**O göklerin ve yerlerin nurudur**" (Kurân-ı Hakîm, 24/349) olarak her an her yerdedir. O, her an, her yerde tecelli etmektedir. "**O her an yeni bir şe'nde, yani yaratmadadır.**" (Kur'ân-ı Hakîm, 55/29). Her şey her an değişmektedir ve değişim onun kudreti ve iradesinin açılımıdır. Allah bütün evrende, bir taraftan her varlığın en küçük zerresinin içinde, bir taraftan bütün evrende en büyük olayların her anını idare eden bir mutlak varlık halinde bulunmaktadır. Evrendeki yapı, Allah ismiyle işaret olunan, sonsuz ve sınırsız bir varlığın yansımasıdır. Mânâ, enerji ve madde platformlarında değişik isimler alır. Allah kavramı, mânânın bile özünde mütalaa edilmelidir. Bu idrâke, Kelime-i Tevhid ile ulaşılır ve Allah isminin mânâsı rastgele bir şekilde değil, yine Kur'ân'da ifade edildiği gibi anlaşılmalıdır; "**Feeynemâ tuvellu fesemme vechullah**" (Bakara/115) (**Her ne yana dönerseniz Allah'ın Vech'i oradadır.**) Allah'ın Vech'i

yani yüzü, bildiğimiz şekil, suret anlamına gelmemektedir. Zâhir göz ile bu yüzü tesbit etmek mümkün değildir. Zira, Allah'ın yüzü Vâhid (tek) olan mânâdır. Mânâ ise, beş duyunun ötesinde, basiretle algılanabilir. Basir isminin mânâsı, bireyin kendi Vech'ini görebilmesine vesile olur. "**Huvel Evvelu vel Âhiru ve'z- Zahiru vel Batın**" (Hadid, 3) (**Sonsuz bir öncelik ve sonsuz bir sonralık sahibidir, beş duyu ile tesbit edebildiğiniz veya edemediğiniz tüm varlık O'dur**) "**Ve nahnu ekrabu ileyhi min hablilveriyd**" (**Biz O'na (insana) şah damarından daha yakınız**) "**Ve fi enfisikum efelâ tubsirûn**" (Zariyât, 21) (**Nefislerinizdeki yaratılış delillerini, hâlâ görmüyor musunuz!**) Allah isminin işaret ettiği mânânın en güzel tarifini, İhlâs Suresi yapmaktadır; "De ki, O Allah Ahâd'dır. Allah Samed'dir. Lem yelid ve lem yuled'dir. Ve lem yekun lehû küfüven Ahad'dır." Yani SONSUZ, SINIRSIZ, BÖLÜNMESİ parçalanması, CÜZLERE ayrılması mümkün olmayan YEGÂNE TEK'dir. Hiçbir şeye İHTİYACI YOKTUR, ihtiyaçtan beridir. O, ancak Mahlûkatın İHTİYACINI KARŞILAR. DOĞMAMIŞTIR, herhangi bir varlık O'nu DOĞURMAMIŞTIR. O da herhangi BİR ŞEYİ DOĞURMAMIŞTIR. Allah'ın benzeri ve misli yoktur, çünkü O; VAHİDÜ'L-AHAD olan varlıktır. Gelelim Kelime-i Tevhid'in diğer yönlerine; Birinci mânâda "Lâ ilâhe" "TANRI yoktur", "başka bir İLÂH yoktur" sadece ALLAH vardır; ikinci mânâda ise, var olduğunu kabullendiğin varlıklar ancak ALLAH'IN VÜCUDUYLA kâimdir. Ayrı ayrı varlıklar görme, "Ayrı ayrı varlıklar yok, sadece Allah var!.." demektir.

***

Onsekizbin âlemin cümlesi BiR içinde
Kimse yok BiR den ayruk, söylenir BiR içinde
Cümle BiR onu BiR'ler, cümle ona giderler
Cümle dil onu söyler, her BiR tebdil içinde

***

"Her nereye baksam Allahı görürüm." Hz.Ali (r.a) ,
"Görmediğim Allah'a ibadet etmem." Hz.Ali (r.a)

"..**Ve iz kale rabbikum lil melâiketi inni câilun fil ard-ı halifen**.." (**Bakara, 30**) (**Ben yeryüzünde bir halife meydana getireceğim**). Halife olan varlık, bu vasfını Allah'tan almaktadır. Bu idrak, O'nun özünden gelmektedir. Esmâ-ül Hüsnâ'nın yoğunlaşması ve zuhûra çıkması ile 'Halife' adını almıştır. Halifenin müstakil bir varlığı yoktur. Bundan ötürü, aslında mevcut olan tüm özellikler onda mevcuttur. Bu âyeti ve yapılan yorumları Et-Tin Suresindeki bir bölüm âyetle özdeşleştirebiliriz. Şöyle ki; "**Lekad halaknel insane fi ahseni takvim sümme radetnahü esfele safilin**" (95/4-5) (**Biz insanı en güzel biçimde yarattık, sonra onu aşağıların aşağısına indirdik**). Esmâ'nın ilk zuhûra çıkışı ile var olan; mükemmel şekilde yaratılan varlık, Ruhu Âzam (Muhammedî Cevher), diğer adıyla İnsan-ı Kâmil'dir. Bizim bildiğimiz mânâda, bir suretle var olan ve 'Beşer' ismini alan insan değildir. ÖZ RUH'un, (İnsan-ı Kâmil'in) yoğunlaşmasıyla SONSUZ (İnfinitial) KÜÇÜK BİRİM'lerden (Diferantial) oluşan ÖZ'lerin (Essential) TOPLANMASINDAN (İntegrial) oluşan ÂLEM ve İNSAN meydana gelmiştir. Bilinen anlamdaki insanın, bu Ruhu tüm kemâlâtı ile algılaması, "Halife" adını almasına neden olmuştur.

***

Bayram özünü bildi
Bileni anda buldu
Bulan ol kendi oldu
Sen seni bil sen seni. (**Hacı Bayram-ı Veli**)

***

veya Niyazi-i Mısrî'nin dediği gibi:

Sağı solu gözler idim, DOST yüzün görsem deyu,
Ben taşrada arar idim, ol can içinde CAN imiş!..
Öyle sanırdım, ayrıyem; DOST ayrıdır, ben gayrıyem
Benden görüp işiteni, bildim ol canan imiş!..

Benzer ifadeler aşağıdaki satırlarda, Yunus Emre tarafından şöyle dile getirilmiştir:

***

"Her kancaru bakar isem O'ldur gözüme görünen
Kancaru bakar isem onsuz yer görmezem.
Cümle yerde Hakk hazır, göz gerektir göresi"
***

"Ey dün-ü gün Hakk isteyen,
bilmez misin Hakk nerdedir?
Her nerdeysem orda hazır,
nereye bakarsam ordadır".
***

"Hakk cihana doludur, kimseler Hakk'ı bilmez
Onu sen senden iste, o senden ayrı kalmaz."
***

"Çün ki gördüm ben Hakk'ımı, Hakk ile olmuşum biliş
Her kancaru baktım ise hep görünendir cümle Hakk".
***

"Nereye bakarısam dopdolusun
Seni nere koyam benden içeri?"
***

Baştan ayağa değin, Haktır ki seni tutmuş
Haktan ayrı ne vardır, Kalma guman içinde
***

Konunun daha iyi anlaşılması için bugünün bilimsel bulgu ve verilerinden de yararlanabiliriz. Şöyle ki; Bugün, bilim çevrelerince, Evrenin yapısı ve bununla direkt bağlantılı olarak, Evreni algılayan yorumlayan insan beyninin işleyiş tarzı hakkında birtakım görüşler ortaya atılmaktadır. 1940'lı yıllarda fareler üzerinde bir takım deneyler yapıldı. Farelerin beyninin bir kısmı alındı ve göstereceği tavırlar izlendi. Sonuçta fare, kendisine öğretilen yolu, beyninin bir kısmı alınmadan önceki gibi bulabilmekteydi. Yine görme merkezinin yüzde 98'i alınmış bir kedi, görme fonksiyonunu eskisi gibi yerine getirebilmekteydi. Bu durum, Bilimadamlarını şaşırttı. Nörofizikçi Karl Pribram, beynin holografik özellik gösterdiğini düşünerek, bu hususdaki çalışmalarına ağırlık verdi. 1960'lı yıllarda hologram prensibi ile ilgili okuduğu bir yazı, kendisinin düşündükleriyle paraleldi. Pribram'a göre, beyin fonksiyonları holografik olarak çalışmaktaydı. Beyinde görüntü yoktu, peki o zaman neyin hologramı oluşmaktaydı.

Peki, Gerçek olan neydi? Görünen dünya mı, beynin algıladığı dalgalar mı, yoksa bundan da öte bir şey mi? Bugünkü fizik anlayışımıza göre Evren, birbirini kesen pek çok Elektromanyetik Dalgalardan meydana gelmiştir. Kâinattaki her varlık elektromanyetik dalgalar halinde sürekli titreşmektedir. Bu tanıma göre, uzayda boşluk yoktur, her yer doluluktur. Ünlü fizikçi David Bohm, atomaltı parçacıklarla ilgili araştırmaları neticesinde Evren'in de dev bir hologram olduğu kanısına vardı.

Bohm'un en önemli tesbitlerinden biri, günlük yaşantımızın gerçekte bir holografik görüntü olduğudur. Ona göre Evren, sonsuz ve sınırsız "TEK" bir holografik yapıdır ve parçalardan söz etmek anlamsızdır. Bilim bu tesbitleri henüz yapmamış iken, Tasavvuf ehli kişilerin çok uzun yıllardan beri, dile getirdiklerini düşündüğümüzde, esasında çok farklı şeyler söylemediklerini görüyoruz. Üstelik, onlar bunu bir hal olarak yaşarlarken, bir kısmı yaşadıkları bu hakikatı dışarıya aksettirmemiş, bazıları ise, içinde bulundukları toplumun anlayış seviyesine uygun, bir tarzda açıklamaya çalışmıştır.

***

Bu bir acaip haldir bu hale kimse ermez
Âlimle davi kılar, Veli değme göz görmez
İlm ile hikmet ile, kimse ermez bu sırra
Bu bir acaib sırdır, ilme kitaba sığmaz

***

Âlem ilmi okuyan, dört mezhep sırrın duyan
Aciz kaldı bu yolda, bu aşka el uramaz
Yunus canını terk et, bildiklerini terk et
Fena olmayan suret, şahına vasıl olmaz

***

Unuttum din diyanet, kaldı benden
Bu ne mezheptir, dinden içeri
Dinin terk edenin küfürdür işi
Bu ne küfürdür imândan içeri
Geçer iken Yunus şeş oldu dosta
Ki kaldı kapıda andan içeri

***

Yunus bu cezbe sözlerin cahillere söylemegil
Bilmezmisin cahillerin nice geçer zamanesi

***

Ey sözlerin aslın bilen, gel de bu söz kandan gelir
Söz aslını anlamayan, sanır bu söz benden gelir
Söz karadan aktan değil, yazıp okumaktan değil
Bu yürüyen halktan değil, halık avazından gelir

***

Şimdi biz bir takım bilimsel verilerin ışığı altında, onların bir zamanlar ne demek istediklerini daha iyi anlayabilmekteyiz. Hologram prensibi, tasavvufun anlatmak istediğinin, kısmen de olsa daha iyi anlaşılabilmesini sağlamıştır. Genel anlamda TÜM'ün sahip olduğu bütün özelliklerin boyutsal olarak her BİRİM'de nasıl mevcut olabildiğini açıklar. Bu ifade tarzının anlaşılması ile, bizden ayrı, ötelerde olduğu düşünülen Tanrı imajı yıkılarak, gerçek "Allah" kavramı ortaya çıkmaktadır. Bu noktada tasavvuf ile hologramın ne olduğu hakkında kısa bir bilgi verelim, sonra da birleştikleri noktaları tespit etmeye çalışalım. Tasavvuf, tek bir varlığı ve bir hakikatı tüm boyutları ile inceleyen bir felsefedir diyebiliriz. Bu felsefenin temeli düşünceye dayanır, Düşünme neticesi tespit edilenler ise, bizzat yaşanır. Kur'an'ın ve hadislerin anlaşılabilmesi, tasavvuf erlerinin, verdikleri ipuçlarının çözülebilmesi, değerlendirilebilmesi için, bu felsefenin bilinmesi mutlak olarak zorunludur. Hologram ise, en kısa tanımıyla üç boyutlu görüntü kaydetme yöntemi'dir. Hologram tekniğinin en önemli özelliği, hologram plakasına cisimlerin görüntüsünün değil; o görüntünün elde edilmesi için gerekli bilgilerin kaydedilmesi, dolayısıyla hologram plakasının en küçük parçasının bile, Bütün'ün tüm bilgilerini içerebilecek kapasiteye sahip olmasıdır. Bu tekniği kısaca şu şekilde anlatabiliriz: Bir lazer kaynağından gelen ışın, yarı geçirgen bir ayna tarafından ikiye ayrılır. Bu ışınlardan biri, hologram plakasına doğrudan ulaşır, öbürü ise görüntülenmek istenen cisme yöneltilir ve oradan yansıyarak hologram plakasına varır. Hologram plakasına doğrudan gelen lazer ışını ile

cisimden yansıyarak gelen lazer ışını, bu plaka üzerinde bir girişim modeli oluşturur. Böylece cismin görüntüsü kaydedilmiş olur. Daha sonra, kayıt sırasında kullanılan frekansta ve aynı açıdan yeni bir lazer ışını ile hologram plakası aydınlatılacak olursa, görüntülenen cisim, üç boyutlu olarak odanın içinde canlanır. Plaka, kendisine gelen ışınları tıpkı görüntüsü saptanan cisim gibi yansıtacağı için, görüntü net ve eksiksiz olacaktır. Beyin hücreleri dediğimiz nöronlar da, tek tek birer mini hologram gibidirler ve gelen impalsları frekanslarına ayırarak algılarlar. Her bir hücrenin etkinliği, kendi içinde bir dalga boyu oluşturmaktadır. Bir sürü hücrenin dalga boylarının birbiriyle girişim yapmalarından oluşan holografik model, bizim beş duyuyla algıladığımız görüntüyü ortaya koymaktadır. İnsan beyni de pek çok mini hologramdan oluşmuş Evren benzeri büyük bir hologram olarak düşünülebilir. Nasıl ki tüm varlık bilgisini oluşturan ışık tüm evren yüzeyi boyunca bir mesafe katediyorsa; aynen bunun gibi kıvrımları sayesinde çok geniş bir yüzey oluşturan beyin zarı üzerinde beş duyu ile ilgili tüm bilgiler holografik olarak kodlanmaktadır. Dolayısıyla beynin iç kısmındaki bir organın veya dokunun zarar görmesi sonucunda sinir sisteminin ve duyu organlarının hala işlevini devam ettirmesinin tek açıklaması, beynin bu holografik yapısıdır. Dolayısıyla, vücudun fonksiyonlarını yöneten Beyindeki tüm bilgi iç kısmında değil de; Beyin Zarında kodlanmış bir halde bulunur. İç kısımdaki MOTOR NÖRONLAR, SİNAPSLAR, AKSONLAR, MİYELİNLER ve diğer Sinir Hücreleri ise veri iletimini ve geçici bilgi depolama vazifesini görür.

Bu durumu aynı zamanda bir bilgisayar sistemindeki RAM hafızasına, yani geçici belleğe benzetebiliriz. Yani beynin iç kısmındaki sinir hücreleri RAM hafızaya ve Beyin Zarı da kalıcı hafızaya HARD DİSK'e benzetilebilir. Çünkü beyindeki her hücre, esasında her işlevi yapabilecek yetenek ve kabiliyette var olmuştur. Ancak, KOZMİK PROGRAMLANMADAN sonradır ki, hücreler özelleşerek kendilerine ait işlevleri meydana getirirler.

Bu açıklayıcı ve aydınlatıcı bilgilerden sonra, dini verilerin de ışığı altında beynin nasıl programlandığını düşünelim. Kişinin "Ayân-ı Sâbite" denilen, sabitleşmiş 'ANA PROGRAMI'nı oluşturan Yaratılışın yüz yirminci gündeki (Ana rahmindeki dördüncü ay) kozmik ışınlar, meleki tesirler ile yedinci ve dokuzuncu aylarda ve nihâyet doğum anında alınan tesirler ile beyin kişinin KADER'ini oluşturan bir BAŞLANGIÇ PROGRAMI (KEVN-ÜL EVVEL) ile programlanmaktadır. Zaten insan, Allah isimlerinin manalarının bir terkip halinde oluşmasıyla meydana gelmiş bir birimdir ve bu kemalâtın kişinin DNA'sında kodlanan GENETİK VERİLERLE insandan insana nakledilmiş olması dolayısıyla, bu DOKSAN DOKUZ İSİM her insanda mevcut hale gelir (Bakara, 30-31). Ayrıca İnsan, Zât, Sıfat, Esma ve Ef'âl boyutlarını özünde bulunduran bir birimdir. Hologram prensibinin en önemli özelliği, her noktasının bütün cismin görüntüsünü verebilmesidir. Hologramın her noktasına cismin her tarafından ışın dalgaları gelmekte ve orada kaydedilmektedir. Bu nedenle, hologram plakası ne kadar koparılsa, kırılsa bile her parça bütünün bilgisini içinde taşımakta ve gerektiğinde bütünün tam görüntüsünü tek başına vermektedir. Şimdi, bu verilerle şu sonuçlara ulaşabiliriz: Görüntülenmesi istenen cisimden yansıyarak gelen lazer ışınının hologram plakasına cismin görüntüsünü kaydetmesi gibi, insan beyinleri de, doğum öncesi ve doğum anında, kökeni meleklere dayanan burçlar olarak tabir ettiğimiz sayısız takımyıldızlardan gelen kozmik ışınlarla programlanmış oluyor. Nasıl benzer frekanstaki ışınları plakaya gönderdiğiniz zaman cisim üç boyutlu olarak ortaya çıkıyorsa, Burçlardan ve Güneş sistemindeki planetlerden gelen ışınlar da, o programlanmış olan insan beyinlerini etkilemekte ve kişilerden programları doğrultusunda çeşitli fiillerin, davranışların ve düşüncelerin ortaya çıkmasına neden olmaktadırlar. Aslında plaka üzerinde görülen üç boyutlu cismin gerçekte bir varlığı yoktur, dalga boylarının oluşturduğu bir modeldir (ya da hayaldir) biz onu var gibi görmekteyiz.